

BELLİ BAŞLI DESTEK UNSURLARI

1. TASARIM MERKEZİ

1.1. TASARIM MERKEZİNİN AR-GE MERKEZİNDEN FARKLILIĞI

– Tasarım Merkezi Proje Faaliyeti denilince bizce “Araştırması yada Ar-Ge’si firma içinde ve dışında daha önceden tamamlanmış prototip ürünün, farklı müşteri gruplarının değerleri, ihtiyaçları göz önüne alınarak ürünün işlevsel özelliklerinde, malzemesinde, teknik özelliklerinde, performansında yada kullanım kolaylıklarında sınırlı ölçüde de olsa araştırma çalışması yapıp mukayeseli yenilik sağlayarak, tasarım oluşturma ve doğrulama ile prototipini gerçekleştirme faaliyetidir”. Müşteri markalarına ağırlıklı olarak çalışan, mühendis ve teknisyen kadrosu ar-ge merkezi kurmak için yeterli olmayan büyük işletmeler ile KOBİ’ler için Tasarım Merkezi kurmak uygunluk taşıyor.

Bazı örnekler:

- Firma (ya da müşterisi) kış aylarında kullanılmak üzere kaymayı azaltıcı bir lastik hamuru formülasyonu geliştirmek için Ar-Ge projesi sonucu bir ürün elde etmiş olabilir, bu Ar-Ge projesi ile alakalı harcamalar Ar-Ge Merkezinin harcama ve gideridir. Ancak, bu aşamada firma faaliyetlerini durdurmayıp değişik müşterilere farklı lastik diş formu ile kamyon, otomobil veya motosikletlerde kullanılacak ürün tasarlanması yaparak piyasaya yeni ürünlerini sunmaktadır. Bu faaliyetler Tasarım Merkezinin konusu olup, ilgili harcama ve giderler de Tasarım Merkezinin kapsamına girmektedir.
- Örneğin dış cephe boya formülasyonunu Ar-Ge projesi ile geliştiren firma, ihracat müşterisinin isteği üzerine bazı katkı maddeleri katarak kir tutmayan veya yağmurda suyu akıtan boyaları, kullanıcı isteklerine göre farklı ölçülerde tasarlayarak üretebilirler.
- Örneğin otomotivde kış şartlarında sessiz ve titreşimi sönmleyen bir motor takozunu Ar-Ge projesi kapsamında geliştiren firma, farklı markalar için, ölçülerinde değişiklikler yaparak aynı formülasyon ile farklı markalara ürün tasarlayabilirler.
- Tekstil sektörü için örnek verecek olursak, Ar-Ge projesi ile kir tutmayan kumaş geliştiren firma, gömleklik veya dış giyim için farklı kalınlıklarda ürünleri müşteri isteklerine göre tasarlayabilir ve piyasaya yenilik olarak sunabilir.

1.2. OPTİMAL PERSONEL SAYISI

-Bizce Tasarım Merkezinde ortalama 3-4 arası mühendis, 7-8 meslek lisesi ve meslek yüksek okulu mezunu teknisyen ile teknik kadronun %10 unu aşmayan bir destek personel (muhasibeci, satın almacı ve pazarlamacı gibi) olmak üzere 14-15 personel yeterli. Personel başına en az 10 m2 den 150 m2 ofis ve laboratuvar lokasyon olarak gerekiyor, giriş çıkışlar turnike ya da kartlı vb ile kayıt için kamera uygun.

1.3. TAM ZAMAN EŞDEĞER TASARIM PERSONELİ SAYISININ HESABI

– Tasarım merkezi için en az 10 tam zaman eşdeğer tasarım personel sayısının olması gerekiyor. Bunun hesabı için, Tasarım merkezi bünyesinde bulunduran işletmenin Üçer aylık geçici vergilendirme dönemleri esas alınır.

Örnek: Tasarım merkezinde 3 aylık geçici vergi döneminde;

5 kişi 28'er gün = $140 \times 3 = 420$ gün.

6 kişi 25 gün = $150 \times 3 = 450$ gün

3 kişi de 20 gün = $60 \times 3 = 180$ gün

olmak üzere merkezde toplam 14 personel çalışıyor (günde pazartesi-cuma 9 saat yada pazartesi – cumartesi 7,5 saat, haftada 45 saat normal çalışma süresi). Aylık toplam 350 gün, 3 aylık 1.050 gün çalışılıyor, 90'a bölersek 11,66 tam zaman eş değer Tasarım personel sayısı bulunur ve sorun yoktur. Önemli olan 10'nun altına düşmemesidir. Bu sayının firma tarafından devamlı kontrol edilip ilgili belgelerin muhafaza edilerek yapılacak denetimlerde bu hususun tevsik edilmesi gerekir.

Ar-Ge Kanununun 4. Maddesine göre, Kanunda öngörülen şartları taşıdıklarına ilişkin tespitler en geç Bakanlıkça iki yıllık süreler itibarıyla yapılır.

– Örneğimize göre kısmi çalışma yapan tam zamanlı tasarım personelinin stopaj, SGK teşviki çalıştığı güne göre hesaplanır, tasarım dışındaki zamana ait ücret giderleri diğer ilgili faaliyet giderlerinde gösterilir.

– Ortalama alındığı için üç ayın herhangi bir ayında 10'nun altında kalınabilir, önemli olan 3 aylık ortalama 10'nun altına düşmemek.

– Tam zamanlı olarak çalışanların hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretler de bu teşvik kapsamında değerlendirilir. Haftalık kırk beş saatin üzerindeki ve ek çalışma sürelerine ilişkin ücretler bu teşvikten faydalanamaz. Tasarım faaliyetlerinde kısmi zamanlı olarak çalışan personelin hak kazanılmış hafta tatili ve yıllık ücretli izin süreleri ile 2429 sayılı Kanunda belirtilen tatil günlerine isabet eden ücretleri gelir vergisi stopaj teşvikinin uygulamasında dikkate alınmaz.

TASARIM MERKEZİ UYGULAMASINDA EDİNDİĞİMİZ BAZI TECRÜBELER

-Merkezde geçen saati güne çevirmek için, 7,5 saate bölüyoruz (haftalık çalışma 6 gün, günlük 7,5 saat, haftalık 45 saat). Örneğin merkezde geçen süre 155 saat, $155: 7,5= 20,66$ yani 20 gün, geri kalan normal süre. Buna göre brüt ücret oranlanıyor.

– Bordrolar Ar-Ge ve normal ücret diye ayrı ayrı yapılıyorsa, münhasıran Ar-Ge personeli için yapıldığından Ar-Ge bordrosu damga vergisinden istisna, tek bordro yapılıyorsa bizim yorumumuz ayrıştırma yapılamayacağından damga vergisine tabi.

-Biz danışmanlar, firmalarla yaptığımız ar-ge ya da tasarım merkezi sözleşmeleri münhasıran Ar-Ge çalışması olduğundan (TÜBİTAK gibi) damga vergisine tabi değil. Buna karşın Ekonomi Bakanlığı Tasarım departmanı için yapılan bir sözleşme 5746'ya tabi olmadığından damga vergisine tabi.

1.4. MERKEZ DIŞINDA GEÇİRİLEN SÜRELER

– Merkez dışında aşağıdaki konularda geçirilen süreler, devam etmekte olan tasarım projeleriyle ilişkilendirilmek suretiyle Bakanlık portalına girilip onaylanmak suretiyle, merkezde geçen süreler olarak kabul edilir:

a) Laboratuvar, analiz, test ve deney çalışmaları.

b) Diğer Ar-Ge veya tasarım merkezlerinde yapılan çalışmalar.

c) Saha araştırması.

ç) Prototip geliştirmeye yönelik faaliyetler.

d) Projelerde görev alan personel ile sınırlı olmak kaydıyla bilimsel içerikteki etkinlikler.

1.5. FİRMANIN OLASI KAZANCI

Tasarım merkezinde; personelin muhtasar vergisine %80-95 arası stopaj istisnası, SGK işveren payının yarısına muafiyet ile tasarım projeleri için yapılan harcamaların geçici vergi ile kurumlar vergisi beyannamesinde vergi matrahından %100 tasarım indirimi uygulaması şeklinde vergisel avantajları vardır. Ayrıca biten tasarım projelerinin harcama ve giderleri için haklar ya da bünyede kullanılmak üzere süreç makine-teçhizat oluşmuşsa aktifleştirme yoluyla örneğin 5 yıllık sürede amortisman gideri de kardan düşülür.

-Deneyimlerimize göre başvuruda iki yıllık ruhsat süresi için 10'nun altına düşmeyen tasarım projeleri için yıllık toplam harcama ve gider toplamı 1-1,5 milyon TL civarında olabileceğini deneyimliyoruz. Bundan;

– 1 milyon X %20 vergi oranı ile ortalama 200 bin vergi avantajı,

– 14 – 15 personele ait SGK işveren prim payının yarısı ile (yani genelde %7,75) ve stopaj istisnası desteği (teknisyen ve mühendisler için %80, yüksek lisanslı bitirenler için %90, doktoralı için %95) yıllık toplam 150 bin TL,

– Projesi biten 1 milyon Ar-Ge harcamasının aktifleştirilerek 5 yılda amortisman yoluyla itfası ile yıllık yaklaşık 40-50 bin TL vergi avantajı

– Böylece toplam firmaya yıllık 400 bin TL yada aylık 30 bin TL civarında menfaat sağlanmaktadır. Bu bağlamda merkez kurarak sadece vergisel teşviklerden yararlanılmaktadır.

– Hibeler için Tasarım Merkezi projelerine dahil edilmeden TÜBİTAK ve KOSGEB’e adam/ay oranları dikkate alınmak suretiyle başvurulabilir.

-Tasarım projeleri içinde yenilikçi ürün grubu oluşturulup ihracat yapılması öngörülüyorsa, bizzat tasarım merkezi personeli içindeki mühendislerin içinden ve dışından münhasıran tasarım faaliyeti ile uğraşanlar ile ilgili olarak ayrıca Ekonomi Bakanlığına izole edilmemiş Tasarım Departmanı programına başvurularak aşağıdaki hibelerden yararlanılmalıdır:

a) İstihdam edilecek tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt maaşları (merkez personeli için net maaşın) toplam en fazla 1.000.000 ABD Doları,

b) Alet, teçhizat, malzeme ve yazılım giderleri toplam en fazla 250.000 ABD Doları,

c) Seyahat giderlerinde uçak bileti için toplam en fazla 150.000 ABD Doları,

olmak üzere proje bazında %50 oranında 3 yıl için en fazla toplam 1.400.000 ABD Doları desteklenir.

1.6. SİPARİŞE DAYALI TASARIM PROJESİ

-Tasarım merkezi başvuru formatında tanımlanan projelerden biri, fikri mülkiyet hakkı müşteriye ait olarak sipariş üzerine tasarım projesi olmalı. Bu şekilde sipariş öncesi numune çalışma masraf ve giderleri fatura edilip yurt içi müşteri olması durumunda fatura bedelinin %50:50 oranında, yurt dışı olması durumunda faturanın tamamı %100’ü Ar-Ge indirimi olarak vergi matrahından düşülüyor. Böylece merkez, sadece kendi ihtiyacı için değil aynı zamanda piyasaya da çalışan kar merkezi haline dönüşerek ekonomiye ve topluma önemli teknolojik katkı sağlıyor.

1.7. PERFORMANS KRİTERLERİ

– Aşağıda gösterilen performans kriterlerinden birinde en az %20 artış sağlanarak, bir önceki yıla göre arttırılan tasarım harcamalarının yarısı da %100 Ar-Ge indirimi olarak vergi matrahından düşülüyor.

Kaynak: Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın “Ar-Ge Reform Paketi ve İkincil Mevzuatı” (<http://btgm.sanayi.gov.tr/userfiles/file/arge%20reform%20paketi/5746%20Say%C4%B1%C4%B1%20Kanun%20ve%20Uygulama%20Y%C3%B6netmeli%C4%9Fi%20Sunumu%20.pdf>)

– Döner sermaye kesintisinin kalkması nedeniyle merkezde kısmi zamanlı üniversite hocasının istihdamına gidilerek, üniversite-sanayi iş birliğine önem veriliyor.

1.8. HİZMET ALIMIMI

– Yönetmeliğe göre, normal bakım ve onarım giderleri hariç olmak üzere, tasarım faaliyetleriyle ilgili olarak işletme dışında yerli veya yabancı diğer kurum ve kuruluşlardan alınan; mesleki veya teknik destek, test, laboratuvar ve analiz hizmetleri ile bu mahiyetteki diğer hizmet alımları kapsamında yapılan ödemelerdir. Bu şekilde alınan hizmetlere ilişkin harcamalar, proje kapsamında gerçekleştirilen toplam harcama tutarının yüzde ellisini geçemez.

– Geçerse; Sadece kabul edilen %50’lik kısmı 263 hesaba Ar-Ge gideri olarak kaydı yapıp, aşan kısım ilgili diğer gider hesaplarında gösterilir.

1.9. TASARIM MERKEZİ İÇİN KDV İSTİSNASI

Tasarım Merkezi altyapısı için ihtiyaç olan makine ve teçhizat, laboratuvar ve test cihazları alımında KDV İstisnasından yararlanmak için bağlı olunan vergi dairesinden alınacak “istisna belgesi” alıp tedarikçiye ibraz edilmesiyle KDV’den istisna sağlanmaktadır.

1.10. KOBİ’LERE TASARIM DESTEĞİ

KOSGEB İşletme Geliştirme Destek programı kapsamında KOBİ’lerin tasarım merkezlerinden ürün tasarımına yönelik hizmet alımlarına destek verilir. Her bir ürün tasarımı için destek üst limiti 2.000 (iki bin) TL’dir. Ancak ürün tasarımının Patent Belgesi, Faydalı Model Belgesi, Endüstriyel Tasarım Tescil Belgesi veya Entegre Devre Topografyaları Tescil Belgesi alımı ile sonuçlanmış olması halinde destek üst limiti 10.000 (on bin) TL’dir. Program süresince desteğin üst limiti 25.000 (yirmi beş bin) TL’dir.

1.11. VERGİ, RESİM VE HARÇLAR

-Vergi resim ve harçlarla ilgili olarak örneğin motorlu taşıtlar vergisi (MTV) bir vergi olmasına rağmen bazı araçların bu arada binek otomobillerinin MTV'si kanunen kabul edilmeyen gider olduğundan, Ar-Ge gideri olarak da dikkate alınmaz.

1.12. PERSONEL TAŞIMA VE YEMEK GİDERLERİ

– Personel Taşıma giderleri ile işyerinde verilen yemek giderleri stopaja tabi brüt ücret içinde yer almadığından stopaja tabi ücret gideri olarak kabul edilmediği gibi, Ar-Ge indiriminde de ücret gideri olarak kaydedilmemeli, Ar-Ge indirimine tabi genel gider olarak kaydedilmelidir.
– Yönetmelikte genel gider olarak belirtilen nakliye gideri, malzeme maliyetine dahil edilmemişse genel gider sayılır, malzeme maliyetine dahil edilmişse, genel gider olmaktan çıkarak sarf edilen malzemenin maliyetinin içinde yer almış olur.

1.13. TASARIM PROJESİNİN GERÇEKLEŞMEMESİ

– Yönetmeliğe göre herhangi bir zorunlu nedenle Ar-Ge projesinin gerçekleşmemesi halinde harcamaların tamamı bir defada gider yazılır, ancak daha önceki dönemlerde uygulanan Ar-Ge indirimi, stopaj ve SGK teşvikleri geçerlidir, geriye dönülerek bu konuda müeyyide uygulanmaz.

2. 1501 SANAYİ AR-GE DESTEK PROGRAMI VE 1507 KOBİ AR-GE BAŞLANGIÇ DESTEK PROGRAMI

2.1. TÜBİTAK'DA KOBİ'LER İÇİN YENİ AR-GE PROJE DESTEK PROGRAMLARI BAŞLIYOR

-(KOBİ)'lerin başvuru yapabilecekleri 1501-Sanayi Ar-Ge Destek Programı ve 1507-KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı 2020 yılı 1. Çağrısı açılıyor.

-Başvurular 02.01.2020 tarihi itibarıyla <https://lnkd.in/eD8TTVG> adresinden alınmaya başlanacaktır.
<https://lnkd.in/eKJfibT>

Önemli Bazı Tespitlerimiz:

-Her iki çağrı için sadece KOBİ'ler başvurabilecektir.

-Genel olarak Tüm sektör ve teknoloji alanlarında KOBİ'ler yeni bir ürün tasarım ve geliştirme çalışması, mevcut bir ürünün iyileştirilmesi, ürün kalitesi veya maliyet düşürücü nitelikte yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi konularında, firmanın teknolojik rekabet gücünü artıracak Ar-Ge projeleri verebilecekler, ancak aşağıdaki linkteki sektörlerdeki kritik konular değerlendirmede öncelikli olacak: <https://lnkd.in/ecsxCz9>

-Puanlamada en aşağı kabul edilecek eşik değer 1507'de 50 puan, 1501'de 60 puan.

-Mevcut 1507 ve 1501 uygulama esasları ile başvuru formları aynen geçerlidir. KOBİ'ler için destek oranı % 75'dir.

- Çağrılarında yılda 2 kez ve 6 aylık periyotlarla çağrılara çıkılması hedeflenmektedir. Her çağrı için 2 aylık (Ocak-Şubat) ve (Temmuz-Ağustos) başvuru süreleri olması söz konusu olup, çağrılarının ardından da başvuru projeler için 4 aylık süre içerisinde değerlendirmelerin tamamlanması öngörülmektedir.

- Artık ön kayıt işlemleri sırasında,

a. Projenin "NACE Kodu",

b. "Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTIP) Kodu", (GTIP kodunun sadece ilk 2 numarası istenmektedir),

c. "Teknoloji Hazırlık Seviyesi (THS Kodu)"

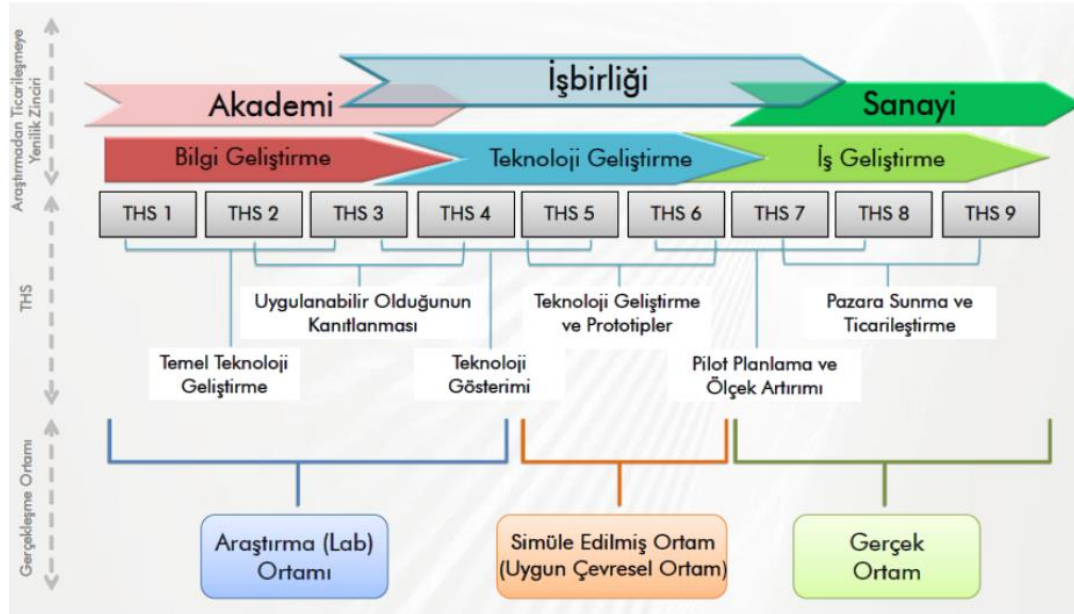
gibi yeni bilgiler talep edilmektedir.

- Projenin Ar-Ge içeriği boyutu %46'dan %35'e inmiş olup, ticarileşme ekonomik ve ulusal kazanım boyutu %31'den %42'ye yükselmiş, firmanın altyapı boyutu ise %23 sabit kalmıştır.

2.2. TEKNOLOJİ HAZIRLIK (OLGUNLUK) SEVİYELERİNİN ÖNEMİ

-Öncelikli sektörlerdeki tanımlanan konu başlıklarında Teknoloji Hazırlık (Olgunluk) seviyelerinin belli aşamalarının yapılması öngörülmektedir, buna dikkat etmek gerekiyor. Bu seviyelerin açıklanması ile

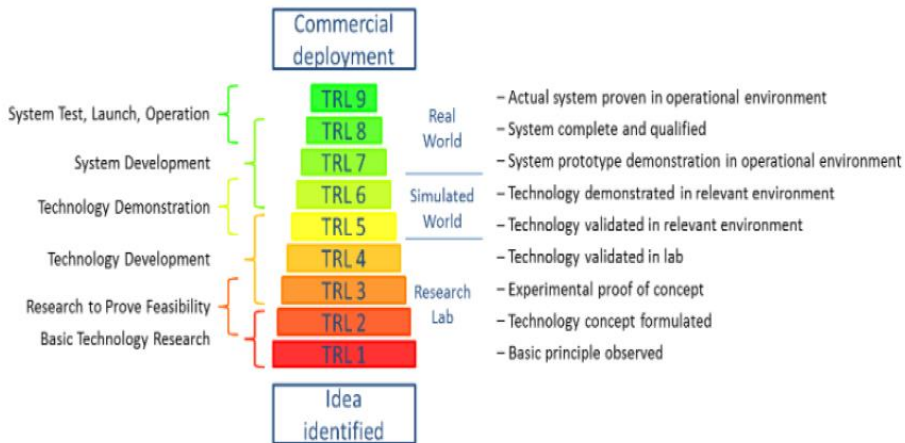
ilgili makalemiz linki: <http://www.abdanmerymm.com/teknoloji-olgunluk-seviyelerinin-technology-readiness-levels-trl-ar-ge-veveya-yenilik-projelerinin-analizinde-islevi.html>

Kaynak: <https://www.linkedin.com/pulse/t%25C3%25BCbitak-1501-sanayi-ar-ge-destek-program%25C4%25B1-ve-1507-kobi-murat-u%25C3%25A7ar/?trackingId=UKBFSPXUQFGYO2NoGgA%2B%2Fw%3D%3D>

TRL İNGİLİZCE

TRL YA DA TOS'UN BAĞLANTILARLA AÇIKLANAN RESMİ

Kaynak link: <https://www.linkedin.com/pulse/9-secrets-top-5-sme-instrument-winners-kristjan-zemljic>

A. KURULUŞ VE PROJE BİLGİLERİ	
A.1 - PROJE ÖN BİLGİLERİ	
A.2 - KURULUŞ BİLGİLERİ	
A.3. PROJE KISA TANITIMI	
B. PROJENİN ENDÜSTRİYEL AR-GE İÇERİĞİ, TEKNOLOJİ DÜZEYİ VE YENİLİKÇİ YÖNÜ	
B.1 - PROJENİN ÇAĞRI KONUSUYLA İLİŞKİSİ VE HEDEFLERİ	
B.2 PROJENİN TEKNOLOJİ DÜZEYİ	
B.3 PROJENİN SOMUT / ÖLÇÜLEBİLİR HEDEFLERLE TANITIMI VE ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI (AR-GE SİSTEMATIĞI)	
B.4. PROJENİN YENİLİKÇİ YÖNLERİ	
C. PROJE PLANI VE KURULUŞ ALTYAPISI	
C.1. İŞ PLANI	
C.2. PROJE YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONU	
C.3. KURULUŞ ALTYAPISI (*)	
D. PROJENİN EKONOMİK YARARA VE ULUSAL KAZANIMA DÖNÜŞEBİLİRLİĞİ	
D.1 EKONOMİK ÖNGÖRÜLER	
D.2 ULUSAL KAZANIMLAR	
E. RİSK VE FİNANSMAN YAPISI	
F. PROJE BÜTÇESİ	
F.1 - PERSONEL GİDERLERİ TAHMİNİ MALİYET FORMU (M011)	
F.2 - SEYAHAT GİDERLERİ TAHMİNİ MALİYET FORMU (M012)	
F.3 - ALET/TEÇHİZAT/YAZILIM/YAYIN ALIMLARI TAHMİNİ MALİYET FORMU (M013)	
F.4 - AR-GE VE TEST KURULUŞLARINA YAPTIRILAN İŞLER TAHMİNİ MALİYET FORMU (M014)	
F.5 - HİZMET ALIMLARI TAHMİNİ MALİYET FORMU (M015)	
F.6 - MALZEME ALIMLARI TAHMİNİ MALİYET FORMU (M016)	
F.7 - DÖNEMSEL VE TOPLAM TAHMİNİ MALİYET FORMU (TL) (M030)	
G.EKLER	

<https://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/sanayi/ulusal-destek-programlari/1501/icerik-basvuru-formlari>

2.3. BAZI AÇIKLAMALAR:

BİLİMSEL YÖNTEME GÖRE AR-GE PROJELERİ NASIL YAZILABİLİR?

Uluslararası Ar-Ge kılavuzu olan FRASCATI'ye göre, Proje faaliyeti bilimsel ve teknik belirsizliklerin giderilmesi ve bu yolla teknik ve kullanıcı dostu yeniliklerin gözle görülür ölçüde ortaya çıkarılmasıdır. Yenilikçi unsurların tanımlanması ise uluslararası kılavuz olan OSLO kılavuzuna göre yapılmaktadır (FRASCATI kılavuzu, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü OECD ülkelerinin İtalya'daki Frascati şehrinde toplanarak, Ar-Ge projelerinin geçerlilik kriterlerini belirlediği bir dokümandır. Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Ar-Ge projeleri yazarken, bu kılavuzdaki parametrelere dikkat edilir).

Proje yazma her şeyden önce bilimsel bir faaliyettir, sonra teknik, mali, ticari, finansal, muhasebesel ve vergisel bir mükemmeliyet sistem faaliyetidir. Şu anda geçerli olan bilimsel yöntem büyük oranda K.R.POPPER'in bilimsel mantık ve bilimsel yöntemine dayanmaktadır. Buna göre bilimsel yöntem aşamaları "S1->DÇ->HE ->S2 şeklinde sıralanabilir. Bu bilimsel yöntem tüm çalışma alanları için uygulanabilir. Proje yazma faaliyeti olarak spesifik alanımızı tanımlarsak, burada;

– (S1) Rekabetçi piyasada firma olarak karşılaştığımız, bizi sıkan ve negatif etkileyen sorunlar bizim projemizin çıkış noktasıdır. POPPER'e göre yaşam ve dolayısıyla proje faaliyeti her şeyden önce bir sorun çözme faaliyetidir. Süreç, sorunun kendisiyle ve bunun bir sorun olmasının nedenleriyle başlamaktadır. Sorun faydalı bir durumsal faktördür.

-Deneme çözümü (DÇ) bizim sorun (S1) için önerdiğimiz teknolojik yöntem ve deneme çözümleridir. Firmanın mevcut durumuna ve yerli/ yabancı muadillere(rakiplerine) göre farklı yeni özgün önerilerdir. Bu çözüm önerileri, konusunda uzman olmayan kişilerin göremediği türden sorun çözme çalışmalarımızdır. Deneme çözümleri çok sayıda yani çoklu olmalı, tek çözüm varsa bir araştırmadan söz etmek mümkün

değil, bu çözüm olsa olsa bir yatırım faaliyetidir. Çözümler (amaçlar, hedefler, başarı ölçütleri) ne denli açıklıkla formüle edilmiş olursa olsun, onlara erişirmeyi sağlayacak araçlar da olmalıdır. Bu gibi araçlar yoksa yaratmak gerekir. Aksi takdirde ne denli iyi olsalar da amaçlar gerçekleştirilemez. Burada amaç-araç (yöntem) uyumu sözkonusudur.

-Hata Eleme (HE) üçüncü aşama olarak, proje terminolojisi ile ifade edersek, bizim deneme çözümlerine karşı; kavram geliştirme, tasarım aşaması ve uygulama düzeyinde yaptığımız eleştiril analiz, mühendislik çalışmaları, laboratuvar ve bilgisayar ortamındaki doğrulama çalışmaları ve imalat sürecindeki geçerlilik testleri yoluyla, geçerli olabilecek çözümler dışında uygun olmayan teknolojik çözüm ve yöntemlerini ortadan kaldırmadır. Ön seçimini yaptığımız teknolojik çözümlerin **öngörülen ve öngörülmeven belirsizliklerini, risklerini eylem planları aracılığıyla eleme** sürecidir(ar-ge sistematiği ve unsurları). Deneysel ön çalışmaların ve devamındaki çalışmaların yanlış çıkması sık rastlanan bir durumdur. Uygulamalar ilerledikçe teknolojik çözümlerin, gerçekliğin önünde sınanması ve deneyin ışığında da düzeltilmesi gerekir. Üstelik bazı istenmeyen ve beklenmeyen yanlışlar, ancak uygulamadaki sonuçların eleştirel bir biçimde incelenmesiyle tanınabilir. Çünkü bu bağlamda girişeceğimiz her eylemin amaçlanmamış ve istenmeyen sonuçlar vermesinin de olası olduğunu göz önünde tutmamız gerekir. Örneğin rekabetçi bir konum elde etmek için ürünümü farklılaştırırsam, piyasada başka firmaların taklitleri ile ürün fiyatım daha sonra düşer. Oysa bu durum, benim hedefim değildir. Bu bakımdan projelerin yönetiminde eleştirel bir uyanıklık gösterilmesi ve projelerin Hata- Eleme yoluyla sürekli düzeltilmesi gerekir.

-(S2) Bilimsel faaliyet veya proje çalışmaları sonucunda varılan ve içinden yeni sorunların ve iyileştirilmelerin çıktığı durumdur. **Başlangıç koşullarından farklı çözüm çıktılarıdır.** Bilimsel faaliyet ya da proje çalışmaları sonucu istediğimiz sonuca ulaşamayarak başarısız olsak bile, (S2) **her zaman** (S1) den farklıdır. Döngüsel değildir. Çünkü öğretici olarak bize bir sonraki Ar-Ge çalışmasında neleri yapmamamız gerektiğini ortaya çıkarır.

Not: Bu açıklamalarda <Bryan Magee'nin Karl POPPER'in Bilim Felsefesi ve Siyaset Kuramı, Remzi Kitabevi, İstanbul,1982 kitabından yararlanılmış olup,ayrıca POPPER'n "the logic of scientific discovery,YKY yayınlarından "daha iyi bir dünya arayışı" ile " hayat problem çözmektir" eserlerinden yararlanılmıştır.

SORUN (S1) Adımı

Yukarıdaki bilimsel Yöntem şemasına göre proje yazmaya önce TÜBİTAK'ın proje öneri

Formatındaki A.4.'deki "**Kuruluş Kısa Tanıtımı ve Projenin Başlatılma Gerekçesi**

Kuruluşunuzun ana faaliyet alanı, başlıca ürün ve hizmetleri, kuruluşunuza rekabette avantaj sağlayan ana / öz yetkinlikleriniz (en iyi olduğunuz alanlar) ve kuruluşunuzun gelecek vizyonu ile ilgili özet bir bilgi vererek, önerilen projenin tüm bunlarla ne şekilde ilişkilendiğini (projenin kuruluşunuz için stratejik önemini) açıklayınız" bölümü (yani şemamızdaki S1 adımı) ile başlarız ve aşağıdaki bölüm detaylandırılır:

"B.2. Projenin Teknoloji Düzeyi

Tekniğin/Teknolojinin Bilinen Güncel Durumu ("State-of-the-Art") Proje konusu ile ilgili ulusal/uluslararası mevcut düzeyi açıklayınız.

Sözgelimi tüketici tercihlerinin değişmesinden pazar payımızın düşmesi, reklamasyonların çokluğu, küresel rekabetle teknolojinin ve sektörel rekabetin gerisinde kalınması, yeni müşteri talepleri, maliyetlerin düşürülmesi, kalitenin artırılmasının sağlanması, yeni ya da önemli derecede iyileştirilmiş bir ürünün üretilmesi için yeni bir süreç hattı, makine ve otomasyon ihtiyacı gibi. Ar-Ge Projemizin başlangıç noktası olan mevcut sorunumuzun iyi tanımlanması için; Japon yazar Masaaki İmai'n sürekli iyileştirme anlamına gelen "KAIZEN" modeline göre, neden sorusunun 5 kez arka arkaya tekrarlayıp sorulmasıyla ancak gerçek kök sebebin bulunabileceği yaklaşımını, bir yöntem olarak benimseyebiliriz.

Örnek;

"Soru 1: Makine neden durdu?"

Cevap 1: Çünkü aşırı yüklenmeden dolayı sigorta attı

Soru 2 : Neden aşırı yüklenme oldu?"

Cevap 2 : Çünkü yağlama yetersizdi.

Soru 3 : Neden yetersiz?

Cevap 3 : Çünkü yağlama pompası düzgün çalışmıyordu.

Soru 4 : Neden düzgün çalışmıyordu?

Cevap 4 : Çünkü pompanın mili aşınmıştı

Soru 5 : Neden aşınmıştı?

Cevap 5 : Çünkü içine pis su girmişti.

Bu soru-cevaplardan sonra yağlama pompasına bir süzgeç ekleyerek kök sorun halledilmiş oluyor. Böyle düşünmeseydik çoklukla gözlemediği gibi sadece sigortayı değiştirmekle yetinseydik problemin tekrarı söz konusu olacaktı.”

Aslında projenin başlangıç noktası, sorunu iyi tanımlamaktır. Brüksel’deki Ar-Ge toplantılarında şu sözleri sık sık duyduğumu hatırlıyorum: ”hibe almak için proje yapıp Brüksel’e gelmeyin, Avrupa’nın sorunlarını çözmek ve buna bağlı teknolojik çözüm riskinizi paylaşmak için bizden destek isteyin”. Başka bir deyişle:” no problem =no Project= no Money”.

Bizim AB projeleri yazarken öğrendiğimiz bir husus; projenin başlatılma gerekçesi bölümünde (state of the art) aşağıdaki 5 soruyu cevaplayarak en fazla iki paragraflık bir açıklama ile değerlendiriciyi 15 saniye içinde devamını okuma konusunda olumlu ya da olumsuz etkileyerek, projenin tümünün etki altına alınmasıdır:

- Sıkıntı nedir? Hangi problemi çözmeyi deniyoruz?

- Problem sektörel, lokal, ulusal ya da uluslar arası boyutta mı?

-Problem halihazırda yerli ve/veya yabancı muadiller (rakipler) tarafından çözümlendi mi? Yetersiz kalınan hususlar nelerdir?

-Niye şimdi proje veriyoruz? Projeyi şu anda tamamlamayıp geciktirirsek nelerle karşılaşırız?

-Niye biz sorunun çözümüne talibiz? Yeterli personel ve ekipman alt yapısı ve tecrübemiz projeyi gerçekleştirmeye müsait mi?

Kaynak: Sean McCarthy,how to write a competitive proposal for framework 7, watermans printers ltd,cork, Ireland,2007.

DENEME ÇÖZÜMLERİ (DÇ) Adımı

Daha sonraki proje adımı;

“Projenin Amacı, A.3-2’de Proje Hedefleri

Projenin hedeflenen çıktılarını tanımlayan, en önemli (en fazla 5 adet) somut ve ölçülebilir başarı ölçütlerini (kapasite, fiziksel boyut, çalışma koşulları, hız, çeşitli performans değerleri, vb.) aşağıdaki tabloda belirtiniz.”

Bu bölümde;

1- Projenin kısa tanımı,

2- Alt bileşenleri ve fonksiyonel işleyişi,

3-Projede öngörülen belli başlı Ar-Ge çalışmaları belirtilir. Amacın tanımlanmasından sonra, projemizin yenilikçi unsurunu belirleme çalışması yapılır.

Daha sonra proje yazmanın esas kalbi olarak gördüğümüz “B.4. Projenin Yenilikçi Yönleri

Yenilikler; Projede hedeflenen çıktının yenilikçi yönlerini, pazar ve sektördeki (firma içinde, yurt içinde veya dışında) benzerlerine göre öngörülen farklılıklarını, avantajlarını, üstünlüklerini kısaca özetledikten sonra, aşağıdaki iki tabloda mümkün olduğunca somut/sayısal, ölçülebilir değerlerle kıyaslayarak belirtiniz.

Projenin yenilikçi unsurları kendi mevcudumuza ve yerli/yabancı muadillerine göre kıyaslama yapılır.

Burada önemli olan mevcut durumumuza ve yerli ve yabancı muadillere göre, hem alt teknolojik bileşenler bazında hem de sistem bütünlüğü bazında bileşenler arasındaki ilişkilerin dinamik analizi yapılmalıdır.

Einstein’ın izafiyet teorisine göre: Dünyadaki her şey, ancak başka bir şey ile olan mukayesesine göre gerçektir. Mukayese veya referans yoksa ileri sürdüğümüz yenilik boş bir ifadedir.

İncelemeyi yapacak olan TÜBİTAK uzmanı ile denetlemeyi yapacak hakemlere daha iyi mukayese imkânı verebilmek için eklerde bölümler bazında eskilerin resimleri ve yenilerin katı modelleri görsel olarak verilir. Her projede ürün ve bu ürünü üretecek süreci birlikte ele almak daha rasyoneldir.

Bir bütünü diğer bir bütüne göre bütün halinde kıyaslama yapmak zor olduğu için, ürünü, makineleri ya da proses hattını yenilikçi yönleri itibarıyla 5-7 arası alt gruba, bileşene ya da bölüme ayırırız. Her bir proje alt bölümünü mevcudumuz ya da yerli/yabancı muadil alt bölümü ile kıyaslayarak, özgün yönleri ortaya çıkarırız. Eğer proje konusu, PROSES HATTI gibi bir sistem ise bu kez projenin bütünü, sistem alt elemanlarına ve aşamalarına bölünür.

Daha sonra,

Proje Faaliyetlerinin Kapsadığı Teknik ve Teknolojiler ile Özgün Katkılar B.2’de Projede özellikle tasarım/geliştirme süreçlerinde geliştirilecek ya da kullanılacak teknik ve teknolojileri aşağıdaki tabloda listeleyiniz. Projenin teknik/teknolojik içeriğine kuruluşunuzun özgün katkılarını ve kuruluşunuz dışından destek alınacak uzmanlık konularını da belirtiniz (Tablo T.1):

Teknik teknolojinin adı/tanımı	Kullanılacak / Geliştirilecek	Projede niçin ihtiyaç duyulduğu	Projenin hangi aşamasını ilgilendirdiği (iş paketi no)	Bu çalışmayı yürütecek – en az lisans derecesine sahip- proje personelleri	Kuruluş dışından danışmanlık / hizmet alınacak kişi ya da kuruluşlar
“... analizi”					
“Yeni ...üretim tekniği”					
“... testleri”					

Geçilir.

Bize göre bu tablonun doldurulmasında Teknoloji Olgunluk (ya da Hazırlık)Seviyeleri (TRL-Technology Readiness Levels) tablosu baz alınmalıdır.

- TRL 1 – temel teorik prensiplerin gözlenmesi,
- TRL 2 – teknoloji kavram geliştirme ve neden-sonuç ilişkilerinin formüle edilmesi,
- TRL 3 – teknoloji kavram geliştirme ve ilişkilerinin analitik ve deneysel kanıtlanması,
- TRL 4 – Laboratuvar ortamında teknolojinin doğrulanması,
- TRL 5 –Prototipin çalışma ortamına benzetilmiş ortamda doğrulanması,
- TRL 6 – Prototip ürünün çalışma ortamına benzetilmiş ortamda denenmesi,
- TRL 7 –Prototip ürünün gerçek çalışma ortamında performans gösterimi,
- TRL 8 – Prototip ürünün tamamlanması ve fiziksel testlerle standartlara olan uygunluğunun kalifiye edilmesi,
- TRL 9 –Prototip ürünün gerçek ortamda geçerliliğinin kanıtlanması.

Bir örnek:

Proje Faaliyetlerinin Kapsadığı Teknik ve Teknolojiler ile Özgün Katkılar Projede özellikle tasarım/geliştirme süreçlerinde geliştirilecek ya da kullanılacak teknik ve teknolojileri aşağıdaki tabloda listeleyiniz. Projenin teknik/teknolojik içeriğine kuruluşunuzun özgün katkılarını ve kuruluşunuz dışından destek alınacak uzmanlık konularını da belirtiniz (Tablo T.1):					
Teknik / teknolojinin adı/tanımı	Kullanılacak / Geliştirilecek	Projede niçin ihtiyaç duyulduğu	Projenin hangi aşamasını ilgilendirdiği (iş paketi no)	Bu çalışmayı yürütecek – en az lisans derecesine sahip- proje personelleri	Kuruluş dışından danışmanlık / hizmet alınacak kişi ya da kuruluşlar
PAZAR-TALEP ANALİZİ	KULLANILACAK	PROJE BAŞABAŞ	KAVRAM GELİŞTİRME		

		ANALİZİ İÇİN			
TEKNİK YAPILABİLİRLİK ANALİZİ- LİTERATÜR TARAMA	KULLANILACAK				
TEKNİK YAPILABİLİRLİK ANALİZİ-PATENT TARAMA	KULLANILACAK				
SWOT ANALİZİ	KULLANILACAK				
MALİ ETÜD	KULLANILACAK				
RISK ANALİZİ	KULLANILACAK				
ULTRASONİK DEBİ ÖLÇÜM SİSTEMİNİN TASARIMI	GELİŞTİRİLECEK				
VALF TASARIMI	GELİŞTİRİLECEK				
HABERLEŞME ÜNİTESİ TASARIMI	GELİŞTİRİLECEK				
ULTRASONİK ÖLÇÜM VERİLERİNİN KULLANILABİLMESİ İÇİN MATEMATİKSEL MODEL OLUŞTURULMASI	GELİŞTİRİLECEK				
ELEKTRONİK KART TASARIMI	GELİŞTİRİLECEK				
Mühendislik ANALİZLERİ	GELİŞTİRİLECEK				
TEST PLATFORMU TASARIMI	GELİŞTİRİLECEK				
DENEY PLANINI TASARLANMASI	GELİŞTİRİLECEK				
SONLU ELEMENLAR YÖNTEMİ					

YAZILIMIN TESTLERİ	GELİŞTİRİLECEK				
TEST PLATFORMUNUN İMALATI					

TEST PLATFORMUNUN TESTLERİ					
ULTRASONİK VANA İMALATI					
HİDROLİK VANA					

CE TESTLERİ KAPSAMINDA ELEKTRİKSEL TESTLER					
TEST PLATFORMINDA YAPILAN TESTLER					
SAHA TESTLERİ					

HATA ELEME (HE) Adımı

Hata Eleme (HE) süreç adımına karşılık gelen TÜBİTAK proje alt bölümlerini yazmaya sıra gelir. Tasarım/proses FMEA (Failure Mode Effect Analysis) risk analizleri, sonlu elemanlar yöntemi ile statik, dinamik, termal, yorulma, akış analizleri, test ve mühendislik analizleri, laboratuvar çalışmaları ile ÜRETİME GEÇMEDEN TASARIM aşamasında birden çok üretim yönteminin yanlışlanması (falsify) ve bizim parametrelere göre uygun bulup seçtiğimiz bir yöntemin doğrulama faaliyeti yapılır (verify). İmalat aşamasında ise uygun bulduğumuz yöntemin tüm şartları karşıladığını göstermek için uygunluk testleri yapılarak tasarım geçerli kılınır (validity).

Hata eleme adımları;

Hata eleme adımları iki aşamada gerçekleştirilir. Birincisi birden fazla deneme çözümü içinden bir tanesi hariç diğerlerinin ortadan kaldırılması süreci ile ortaya çıkan ve bize göre uygun bulunan bir yöntemin her bir tasarım girdisinin tasarım çıktısını doğrulaması(verify)dır. Bu adım genelde tasarım aşamasında gerçekleşir ve Analizleri, Mühendislik hesaplamalarını vs. kapsar. İkincisi proje çıktısının kullanım şartlarında tüm girdilerin tüm çıktıları karşıladığının doğrulanmasıdır. Diğer bir ifade ile uygunluk testleridir.

Hata Eleme ya da Ortadan Kaldırma süreci ,

“B.3 Projenin Somut / Ölçülebilir Hedeflerle Tanıtımı ve Çözüm Yaklaşımları (Ar-Ge Sistematiği)” ile “C.1. İş Planı- İş Paketi Tanımlama Formu”

Bölümlerinde hata-eleme süreci tanımlanır.

Asıl Ar-Ge faaliyetleri bu çalışmalardır. **“Ar-Ge Sürecinde Kullanılacak Yöntemler –Yukarıda tanımlanan proje hedeflerine ulaşmak için uygulanacak analitik / deneysel çözüm yöntemlerini belirtiniz.”** Projenin Ar-Ge Unsuru ve sistematiği bu bölümde belirtilir. **Yukarıda da belirttiğimiz gibi Ar-Ge; uygun teknolojik yöntemlerin bulununcaya kadar diğer çözümlerin elenmesi ve ön seçim bu bölümde açıklanır.**

Seçtiğimiz teknolojik yöntemlerin bilimsel ve teknik belirsizliklerin, risklerin belirlenmesi ve giderilmesi çalışması ise formatın B.2'deki

Teknik/Teknolojik Belirsizlik ve Zorluklar Kuruluşunuzun mevcut bilgi birikimini ve geçmiş projelerden elde ettiği yeteneklerini dikkate alarak, önerilen projenin geliştirilmesi sırasında deneyim sahibi olmadığınız, ilk kez karşılaşıcağınız, üstesinden gelmeniz gereken teknik/teknolojik belirsizlikleri ve zorlukları açıklayınız. (En fazla 3000 karakter)

Bölümünde açıklanır. Ayrıca proje süreci dışındaki dışsal ve çevresel faktörlerin riskleri, giderilmesi ve hatta B planları aşağıdaki bölümde açıklanır:

E. Risk ve Finansman Yönetimi

Projenin Yürütülmesi Sırasında Karşılaşılabilecek Riskler ve Alınacak Önlemler Projenin yürütülmesi sırasında karşılanması olası teknik, mali, idari ve hukuki riskler ile, bunların en aza indirilmesi için ne tür önlemler almayı planladığınızı (“B plan(lar)ınızı”) belirtiniz.

Risk	Riskin Gerçekleşmemesi İçin Alınan Önlemler	Alınan önlemlere rağmen riskin gerçekleşme olasılığı nedir ve gerçekleşme durumunda etkisi ne düzeyde olabilir?		Alınan önleme rağmen riskin gerçekleşmesi durumunda yapılacaklar ("B Planı")
		Olasılık(Yüksek / Orta / Düşük)	Etki(Yüksek / Orta / Düşük)	

Proje Çıktısının Ticarileşmesi Aşamasında Karşılaşılabilecek Riskler ve Alınacak Önlemler Ticarileştirme aşamasında kuruluşunuzun karşılaşılabileceği olası engelleri (teknik, mali, hukuki, fikri mülkiyet hakları vb.) ve bu engellerin aşılmasına ilişkin planlarınızı belirtiniz. Ayrıca proje faaliyetlerinin ve proje çıktısının çevreye ve canlılara olumsuz etkileri varsa, bunlara karşı almayı planladığınız önlemleri belirtiniz.

Risk	Riskin Gerçekleşmemesi İçin Alınan Önlemler	Alınan önlemlere rağmen riskin gerçekleşme olasılığı nedir ve gerçekleşme durumunda etkisi ne düzeyde olabilir?		Alınan önleme rağmen riskin gerçekleşmesi durumunda yapılacaklar("B Planı")
		Olasılık(Yüksek / Orta / Düşük)	Etki(Yüksek / Orta / Düşük)	

Finansman YönetimiBaşvuru yapmakta olduğunuz destek programında desteklenen projelerde, proje harcamaları kuruluş tarafından yapıldıktan sonra TÜBİTAK'a sunulur ve yapılan değerlendirme sonunda projeye ilişkin harcamaların belirli bir yüzdesi TÜBİTAK tarafından kuruluşa ödenir. Projeyi yürütmek için özkaynaklarınızın ve diğer finansman kaynaklarının yeterliliği ve almayı planladığınız tedbirlerle ilgili bilgi veriniz.

Ar-Ge Sistematiği: Risk ve problemleri çözme, olası fırsatları yakalama yolunda Bilimsel Yöntemleri kullanarak (örneğin *literatür tarama, risk analizi*, Sonlu Elemanlar Yöntemi – SEY (İngilizcesi: The **finite element method (FEM)** kullanılarak yapılan çeşitli tasarım doğrulama ve optimizasyon çalışmaları, benzeşim çalışmaları ve/veya deneysel çalışmalar, **TESTLER**) deneme yanılma sürecini kısaltan, çözüme ulaşma olasılığının artıran, belirli bir sistematiğe sahip çalışmalardır.

SONUÇ (S2)

Sıra bilimsel yöntem analizindeki SONUCA Yani (S2) 'e geldiğinde, S2 PROJE ÇIKTILARI;

"B.3 Projenin Somut / Ölçülebilir Hedeflerle Tanıtımı"

bölümünde ve

iş paketlerinde "

Bu iş paketi faaliyetlerinin izlenmesini sağlayan ve tamamlandığını gösteren ölçülebilir/somut teknik ara çıktıları (kilometre taşlarını) belirtiniz:

Ara Çıktının Tanımı

Ara çıktı-1

Ara çıktı-2

Beklenen Gerçekleşme Tarihi:

.../.../.....

.../.../.....

Çıktının K

bölümünde gösterilir.

Daha sonra projenin yazma düzenini bozmamak için Deneme Çözümü içinde yer alması gereken Firma alt yapısı, projenin etkileri, proje çıktısının ticarileşmesi ve proje maliyetleri konusundaki standart bölümlere geçilir.

F) 1507-1501 AR-GE PROJE BÜTÇE KALEMLERİ

PERSONEL MALİYETLERİ

Proje Önerisinde Personel Maliyeti Nasıl Hesaplanır?

TÜBİTAK projelerinde personel giderlerini doldurulurken proje başlangıç tarihinden önceki altı ay dikkate alınarak, brüt ücret, SGK işveren payı, SGK işveren işsizlik payı, varsa ikramiye tutarları yazılarak ortalama aylık maliyeti bulunmaktadır (ortaklarda bir aylık giriş yapılıyor).

Adam/Ay Oranı Nedir? Uygulamada adam/ay oranı ne olmalıdır?

Projede görev alan personel diğer üretim faaliyetlerinde de çalıştığından adam/ay oranlarını gerçek ile uyumlu olarak, abartılmadan yazılması gerekir. Bize göre proje yürütücüsü adam/ay oranı 0,40'ı geçmemeli, diğerleri ise 0,20 ila 0,30 arasında olmalı, her şekilde birden fazla proje gerçekleştiriyor ise personel başına adam/ay oranı (1) geçmemesine dikkat edilmelidir.

Mali Raporunda personel giderleri nasıl hesaplanır?

TÜBİTAK mevzuatına göre personel giderleri hesaplanırken, aylık olarak G011-A formu dolduruluyor. Bu formda ilgili personelin Adı / Soyadı, SGK çalışılan gün sayısı, brüt ücreti, SGK İşveren Payı, SGK İşveren İşsizlik Payı varsa ikramiyesi yazılıyor. Daha sonra 5510 Sayılı Kanun kapsamında 5 puanlık düşüş yapılıyor, 5746 Sayılı Kanun kapsamında %50 SGK İşveren Payı düşülüp, gelir stopaj teşviki ve damga vergisi istisnası düşülerek maliyet hesabı yapılmaktadır. Daha sonra G011-B formuna ilgili aylara ait maliyetler aktarılarak ortalama aylık maliyet tutarları bulunmaktadır. G011-C formunda ise ilgili personelin işe giriş tarihi, öğrenim durumları, lisans mezunlarının mezuniyet tarihleri, proje başvuru tarihi ile mezuniyeti arasında geçen süre yazılıyor. İlgili dönem asgari brüt ücret ve öğrenim durumlarına göre brüt asgari ücret kat sayıları hesaplanarak G011-B formundaki ortalama aylık maliyet ile mukayesesi yapılarak hangisi düşük ise G011 formuna aktarılıyor. G011 formunda ise proje önerisinde yazılan ve TÜBİTAK'ın kabul etmiş olduğu adam/ay oranlarına göre ve çalışılan iş paketlerindeki çalışma sürelerine göre maliyetleri bulunmaktadır.

Personel Ödemelerinde Dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

Personel ödemeleri mutlaka bankadan yapılması gerekiyor. Ücret ödemelerinin birebir bordroyla aynı olması söz konusu olup, bir lira bile eksik olmamalı. İlgili ayda/aylarda herhangi bir personelin net ücretinin kısmi olarak ödenmesi durumunda o personelin ilgili aya ait ücretinin tamamı desteklenmez. Ancak bu durum nedeniyle destek kapsamı dışında bırakılan söz konusu maliyetin tamamının banka kanalıyla ödenmesi durumunda daha sonraki dönemlerde kuruluş tarafından yeniden talep edilebilir (Tavsiye etmesek ise de mevzuatta Net ücretin bir kısmının kasadan bir kısmının da bankadan ödenmesi halinde sadece kasadan yapılan ödeme kapsam dışı bırakılacak, bankadan yapılan ödeme ilgili dönemde beyan edilecektir. Kasadan yapılan ücret ödemeleri gerek ilgili dönemde gerekse sonraki dönemlerde beyan edilmeyecek, beyan edilse dahi desteklenmeyecektir).

Proje Personelinde değişiklik söz konusu olduğunda yapılması gereken işlemler nelerdir?

Proje kapsamında görev alan personel ile ilgili herhangi bir değişiklik, işten ayrılma yerine başka bir personel istihdam edilmesi halinde raporun ekine yeni projeye dahil olanın CV'si, öğrenim durumunu gösteren diploma fotokopisi ile beraber AGY300-301 Dönem raporunda belirtilerek TÜBİTAK'a gönderilmelidir.

Proje başvuru tarihinden sonra projeye dâhil olan ve/veya eğitim durumu değişen personelin ortalama aylık maliyetinin hesaplanması; Personelin eğitim durumu değişikliğe uğrarsa G011-C formundaki ilgili dönemde uygulanacak sınırlar yeni eğitim durumuna göre aşağıda belirtildiği şekilde revize edilecektir:

- Proje başvuru tarihi veya projeye dâhil olduğu dönemin son günü itibariyle lise ve altı mezunu olup, bu tarihten sonra ve proje süresi içinde ön lisans mezunu olanlar için, ilgili dönemdeki brüt asgari ücretin dört (4) katı,
- Proje başvuru tarihi veya projeye dâhil olduğu dönemin son günü itibariyle ön lisans veya altı mezunu olup, bu tarihten sonra ve proje süresi içinde lisans veya yüksek lisans mezunu olanlar için, ilgili dönemdeki brüt asgari ücretin altı (6) katı,
- Proje başvuru tarihi veya projeye dâhil olduğu dönemin son günü itibariyle lisans veya yüksek lisans mezunu olup, bu tarihten sonra ve proje süresi içinde proje konusu uzmanlık

alanlarından herhangi birisinde doktora derecesine sahip olan personel için ise ilgili dönemdeki brüt asgari ücretin oniki (12) katı yazılmalıdır.

Şirket Ortakları projede görev alıyor mu?

Projelerde sigortalı veya Bağ-Kurlu çalışan ortakların projede görev alması için; projede görev aldığına dair Geçici proje numarası ve proje adı yazılarak Genel Kurul Toplantı Tutanağı gerekiyor. Projede gösterilen ortakların maliyetleri, Genel Kurul Toplantı tutanağının alınıp, noter tasdiki yapıldığı tarihten itibaren geçerlilik kazanmakta, geçmiş aylara ait ortakların maliyeti dikkate alınmamaktadır.

Ar-Ge projesinde görev alan bir personel başka desteklerden faydalıyor mu?

Ar-Ge projesinde görev alan bir personel başka bir kamu kuruluşundan aynı anda destek alamaz. Örneğin TÜBİTAK Ar-Ge projesinde görev alan personel aynı anda KOSGEB'in nitelikli eleman desteğinden yararlanamaz. Bize göre, böyle bir durum söz konusu olduğunda projenin gerçekleşmesi açısından projede gösterilmeli, bununla birlikte TÜBİTAK projesindeki personel maliyeti kapsam dışına alınmalıdır.

7500 TL Teşvik Primi Almanın Süreç Adımları Nelerdir?

1507 KOBİ Ar-Ge Başlangıç Destek Programı uygulama esaslarının 10/4 maddesi ile 1501 Sanayi Ar-Ge Projeleri Destekleme Programı uygulama esaslarının 10/2 maddesinde, proje ekibinde yer alan ancak şirket ortağı ya da yönetim kurulu üyesi olmayan ve proje süresince firmada çalışmış olması koşuluyla proje ekibinde yer alan fikir sahibi araştırmacıya teşvik ödülü verilebileceği, birden fazla fikir sahibi araştırmacı olması halinde bu ödülün paylaşılacağı belirtilmektedir. Bu mevzuat hükmüne göre online ile proje önerilerini TÜBİTAK'a geçmeden önce personel bilgileri formu doldurulurken "bu personel proje fikir sahibidir" diye bir seçenek var, onun işaretlenmesi gerekiyor. Bu talep üzerine TÜBİTAK Komitesi karar verirse, fikir sahibi araştırmacının teşvik ödülü alabileceği destek karar yazısında belirtiliyor. Projenin dönem raporları verilip, proje başarı ile tamamlandıktan sonra yukarıdaki YMM onaylı yazılar ile araştırmacının banka hesap bilgileri TÜBİTAK'a bildirilerek, havale yapılıyor. Bu destek fikir sahibine verilmektedir.

MALZEME GİDERLERİ

Malzeme alımlarında dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

TÜBİTAK'ın onaylanan Ar-Ge projelerindeki tahmini malzeme gider kalemleri ile faturalar arasında ilişki kurulmadığı, kurulsu bile malzeme cins ve miktarlarında farklılıklar olduğu, bu farklılığın gerekçeleriyle beraber anlatılmadığı, bu yüzden destek kapsamı dışına alınabildiğini gözlemlemekteyiz. İlgili kalemlerdeki farklılıkların gerekçeleriyle beraber Teknik Rapor hazırlanırken sapmalar bölümünde açıklanması gerekmektedir.

Proje Önerisinde yer almayıp daha sonra projeye dahil edilen malzeme kalemleri olabilir, bu durumda ne yapılması gerekiyor?

İlave malzeme kalemleri G016 Malzeme giderleri formunda ilgili sıra numarası yerine ilave olarak belirtilip yazılabilir. Bu ilave gider kalemleri ile ilgili olarak Teknik Rapor hazırlanırken sapmalar bölümünde bu giderlerin gerekçelendirmeleriyle birlikte yazıldığında gelen hakeme de ilgili açıklama yapıldığında bir sorun olmayacağı kanısındayız.

Proje Önerisindeki malzeme giderleri maliyet formunda yazılan bazı malzemeleri stokta yer almaktadır. Stokta bulunan malzemeler proje maliyetinde kullanılabilir mi?

Proje başlangıç tarihinden önceki malzeme kalemleri G016 A formunda stoktan kullanılan malzeme olarak tanımlanıyor. Ancak buraya yazılan malzeme giderlerinin proje süresi içerisinde muhasebe hesap planında 150 stok hesabından 750 Ar-Ge gideri maliyet hesabına gittiğinin sarf fişleri ve muavin dökümlerini göstermek gerekmektedir, aksi halde reddediliyor.

Malzeme giderlerini ödemede kaç yöntem var? Hangisi firmalara uygun?

Malzeme alımlarına ilişkin ödemelerin YMM Raporu yazılıncaya kadar tercihi olarak fatura bazında açıklama kısmına fatura tarih/no yazılarak aynı tutarda yapılmış olması gerekir. Cari hesap yoluyla ödemelerde eski hesap bakiyesinin kapanma zorunluluğu vardır. Fatura bazlı ödemelerde bu zorunluluk yoktur. Ödemelerin çekle yapılmasında bizce mutlaka firmanın kendi çeki kullanılmalı (müşteri çeki kullanmak zorunda kalırsak, tam ciro olmalı, kullandığımız çek ürünümüzü sattığımız

müşteriye ait ise müşterinin bankasından banka teyidi alınması şart, aksi halde kapsam dışı). Ayrıca, çek ile yapılan ödemelerde çeklerin vade tarihleri rapor tarihinden sonraya isabet ediyorsa ilgili harcama ve gider hibe kapsamı dışına alınıyor (Projenin son raporu ise telifisi yok, ara dönem raporu ise bir sonraki dönemde ödeme yapılırsa destek kapsamına girebiliyor).

Ödemesi kısmi yapılan giderler destek kapsamına alınıyor mu?

Malzeme giderlerinde eksik ödeme halinde ödenen tutardan önce KDV'nin tamamı düşülüyor, geri kalan tutar hibe matrahına tabi tutuluyor.

ALET/TEÇHİZAT/YAZILIM/YAYIN GİDERLERİ

Alet/Teçhizat/Yazılım/Yayın Giderlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

Yurt dışından alımı yapılan Alet / Teçhizat / Yazılım giderlerine ait harcama ve gider belgesinin proje destek başlangıç tarihinden en fazla üç ay önce düzenlenmiş olması ve projenin destek kapsamı içerisinde değerlendirilmesi durumunda, bu giderler desteklenebilmektedir. TÜBİTAK alet, teçhizat, yazılım ve program alımında bu alımların bedellerinin tamamını (oransal destek hariç) hibe matrahına dahil edilmesine imkan tanıdığından ve YMM tarafından onaylandığından ötürü, tamamı Ar-Ge gideri olarak firma tarafından geçici vergi ve kurumlar vergisi matrahından düşülürken, Ar-Ge kanunu sadece proje süresince kullanıldığı süreye isabet eden itfa ya da amortismanı kabul ettiğinden, arada fark çıkmakta, daha sonra cezalı düzeltme beyannamesi vermek zorunda kalmaktadır.

DANIŞMANLIK/HİZMET ALIMLARI GİDERLERİ

Danışmanlık ve Hizmet Alımlarında dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

Hizmet alımlarında alınan hizmetin içeriğinin hem tahmini maliyet listesinde (M015) , hem de ilgili faturalarda açıklanması gerekmektedir. Çoğu firma alınan hizmeti malzeme olarak yorumlamakta ve bunu M016'ya dahil etmektedir. Oysa olması gereken malzeme kısmını M016'ya, hizmet kısmını M015'e, kesilen faturada da ayrı ayrı malzeme ve işçilik olarak belirtilmelidir. Örneğin elektrik panosu yapılırken malzeme ve işçilik aynı firmadan alınıyor, ilgili fatura "elektrik panosu ve işçiliği" olarak tek kalemde kesiliyor. Olması gereken malzeme ve işçiliğin ayrıştırılarak tanımlanmasıdır

SEYAHAT GİDERLERİ

Seyahat Giderlerinde kabul edilen gider kalemleri nelerdir?

Proje personeline ait seyahatlere ilişkin sadece ekonomi sınıfı ulaşım giderleri beyan edilir. Proje personeline ait proje kapsamındaki uçak, tren, otobüs, gemi ile yapılan şehirlerarası ve uluslararası ekonomi sınıfı ulaşım giderleri desteklenmektedir. Proje kapsamında yapılan seyahate ilişkin konaklama giderleri desteklenmemektedir

3. KOSGEB AR-GE VE İNOVASYON PROJELERİ

- Son KOSGEB desteklerinde yapılan iyileştirmeler ile KOSGEB Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programındaki harcama ve gider kalemlerinde önemli artışlar oldu: Bu programın uygulamaya geçen yeni destekleri aşağıdaki gibidir: <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/1229/arge-ve-inovasyon-destek-programi>

KOSGEB bu program ile geri ödemesiz "Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği" nin 100.000 TL'den 150.000TL'ye, personel giderlerinin 100.000 TL.'den 150.000 TL.'ye çıkartılması bu programın avantajını TÜBİTAK desteklerine yaklaştırmaktadır. Ayrıca bu program kapsamında gerekli olabilecek patent alınması, test analiz belgelendirme bedeli, yurtiçi/yurtdışı fuarlara bireysel katılımı gibi giderlere verilen 100.000 TL.'lik geri ödemesiz destekler de öne çıkmaktadır. Böylece toplam hibeli destek 400.000 TL.'ye yaklaşabilmektedir.

PROJE SÜRESİ

Ar-Ge ve İnovasyon projesinin en az alt proje süresi söz konusu değildir, tecrübelerimize göre bu süre 6-7 ay uygundur. Programa göre en çok süre 24 aydır"

	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%)	
İşlik Desteği	İşliklerden bedel alınmaz		
Kira Desteği	30.000 (Teknopark içi) 24.000 (Teknopark Dışı)	75	
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği	150.000	75*	
Makine-Teçhizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)	300.000	75*	
Personel Gideri Desteği	150.000	75	
Başlangıç Sermayesi Desteği	20.000	100	
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	10.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	20.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurtiçi - yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	

* Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca 13/09/2014 tarih ve 29118 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan SGM 2014/35 sayılı Yerli Malı Tebliği'ne uygun olarak alınmış yerli malı belgesi ile tefrik edilmesi durumunda, destek oranlarına %15 (onbeş) ilave edilir.

ÖZET HALİNDE YÖNLENDİRİCİ BİLGİLER

- Hibeli ve kredili destekleri Makine-teçhizat, donanım ve yazılımın tek kalemi için birleştirilerek birlikte kullanılması söz konusu olmayıp, hibeli ve kredili desteği ayrı ayrı kalemlerde kullanmak gerekiyor.
- Projeye konusu satın alınacak makine ve teçhizatın; yerli malı olması durumunda, bu destek oranlarına %15 ilave edilerek destek oranı %90 olarak uygulanacaktır.
- Teminat mektubu sorunu olmayan firmaların örneğin 400.000 TL'lik yerli makine-teçhizat giderlerinde $400.000 \times 0,90 = 360.000$ TL, ancak üst limit 300.000 TL'lik 0 faizli kredi alması da büyük avantajdır.
- Personel giderlerinde:** net ücret üzerinden aylık, üniversitelerin lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrencilere ve lisans mezunlarına 2.000TL, yüksek lisans mezunlarına 2.750TL ve doktora mezunlarına 3.500TL olmak üzere artırılarak değiştirilmiştir. Ön lisans mezunlarına net ücret üzerinden aylık 1.500TL, destek sağlanması da projede çalışan personel giderleri karşılığı olarak eklenmiştir.
- Bize göre KOBİ firması bu programla 150.000 TL'lik hibe desteği için ürün ya da ürün/süreç yeniliği yapmalı, bu yenilikleri gerçekleştirmek için de yurt içinden alacakları özellikli makineler için 300.000 TL'lik 0 faizli geri ödemeli destek almalı. 12 aydan aşağı olmayan personel desteklerinden yararlanmalı, örneğin bir makine mühendisi olarak aylık maaşının 2.000 TL'sini KOSGEB'den almalı, teknoloji fuarlarına bireysel katılarak %75 hibeli 15.000 TL desteğe niyetlenmeli, CE gibi belgelendirme desteklerine verilen 25.000 TL hibeden yararlanmalı. Yurt içi ve yurt dışı incelemeli patent ve faydalı model masraflarının %75'ine verilen 20.000 TL hibeden istifade etmelidir.

4. TEKNOYATIRIM

(a) Ar-Ge/yenilik faaliyetleri sonucu ortaya çıkan ürünlerin üretimini ve ticarileştirilmesini
(b) Orta - yüksek ve yüksek teknoloji alanında yer alan ve cari işlemler hesabına katkı sağlayacak ürünlerin yerli sanayi tarafından üretimini ve ticarileştirilmesini sağlamak amacıyla işletmelerce gerçekleştirilecek yatırımları desteklemektir.

- Düşük Teknoloji ve Orta-Düşük Teknoloji alanlarından yer alan Ar-Ge veya yenilik faaliyetleri sonucu ortaya çıkmış ürünler için gerçekleştirilecek yatırımlar 1 Milyon TL'ye kadar,
- Orta-Yüksek Teknoloji ve Yüksek Teknoloji alanlarında yer alan ürünler için gerçekleştirilecek yatırımlar 5 Milyon TL'ye kadar

desteklenecektir.

Başvuru Şartları:

1. (a) bendi kapsamında yapılan başvurular için;

En çok 5 yıl önce alınmış Ar-Ge projesini tamamlandığını gösterir aşağıdaki belgelerden birine sahip olan

- KOSGEB ve diğer kamu kurum ve kuruluşları, kanunla kurulan vakıflar veya uluslararası fonlar tarafından desteklenen ar-ge ve yenilik projeleri sonucunda ortaya çıkan,
- Patent belgesi ile koruma altına alınan,
- Doktora çalışması neticesinde ortaya çıkan,
- Teknolojik Ürün (TÜR) Deneyim belgesi alan,

prototip çalışması tamamlanmış ürün için yapılması esastır. Ürün sahibi işletmeler veya ürünün fikri sınai mülkiyet ve telif haklarını sözleşme ile hak sahibinden devralmış işletmeler başvurabilir.

2. (b) bendi kapsamında yapılan başvurular için;

- Üretilecek ürünün; orta yüksek ve yüksek teknoloji alanında yer alması,
- Üretilecek ürünün cari işlemler hesabına katkı sağlaması,
- Yatırım projesi bütçesinin 10.000.000 (on milyon) TL'yi geçmemesi,
- Başvuru sahibi işletmenin paydaş ile başvuruda bulunması

esastır.

Desteklenecek Projeye ilişkin Süre, Üst Limit ve Destek Kalemleri

Destek Süresi: Yatırım Projesi Süresi: Azami **36 Ay**

Destek Üst Limitleri: Düşük ve orta düşük teknoloji alanlarında verilecek desteklerin üst limiti geri ödemeli 700.000 TL ve geri ödemesiz 300.000 TL olmak üzere toplam 1.000.000 TL'dir. Orta yüksek ve yüksek teknoloji alanlarında verilecek desteklerin üst limiti geri ödemeli 3.500.000 TL ve geri ödemesiz 1.500.000 TL olmak üzere toplam 5.000.000 TL'dir.

Bu destek programı kapsamında uygulanacak destek oranı % 60 olup; destek tutarının %70'i geri ödemeli ve %30'u geri ödemesiz olarak verilir.	
Destek Kalemleri	Destek Oranları
a)Makine-teçhizat desteği*	%30 Geri ödemesiz + %70 Geri Ödemeli
b)Üretim hattı tasarım giderleri desteği	%30 Geri ödemesiz + %70 Geri Ödemeli
c)Yazılım giderleri desteği*	%30 Geri ödemesiz + %70 Geri Ödemeli
ç)Personel gideri desteği	%100 Geri ödemesiz
d)Eğitim ve danışmanlık desteği	%30 Geri ödemesiz + %70 Geri Ödemeli
e)Tanıtım ve pazarlama giderleri desteği	%30 Geri ödemesiz + %70 Geri Ödemeli

*Yerli malı belgesi kapsamında alınması durumunda geri ödemesiz destek oranına %15 ilave edilerek %45 olarak uygulanır. Geri ödemeli destek oranından aynı oran azaltılarak %55 olarak uygulanır.

<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/6443/kobi-teknoyatirim-kobi-teknolojik-urun-yatirim-destek-programi>

5. İŞ BİRLİĞİ DESTEK PROGRAMI

Programın Amacı: Küçük ve orta ölçekli işletmelerin birbirleriyle veya büyük işletmelerle ortak çalışma kültürünün geliştirilmesine ve karşılıklı fayda ve rekabet avantajı sağlayıcı nitelikteki iş birlikleri tesis etmelerine katkı sağlanmasıdır.

İş Birliği Destek Programı kapsamında işletmelerin birbirleriyle ve/veya büyük işletmelerle;

- Kapasite, verimlilik, ürün çeşitliliği ve kalitelerini artırmaları amacıyla ortak imalat,
- Müşteri istekleri ve pazarın talebinin karşılanması amacıyla ortak tasarım, ürün ve hizmet geliştirmeleri,
- Ürün ve hizmet kalitelerini geliştirmeleri amacıyla ortak laboratuvar,
- Pazar paylarını artırmaları ve marka imajı oluşturmaları amacıyla ortak pazarlama,
- Beceri ve kabiliyetlerini geliştirmeleri ve değer zincirlerine katılmaları amacıyla yapılan işbirlikleri ve bunlara benzer karşılıklı fayda sağlanan, maliyet düşürücü ve rekabet avantajı sağlayıcı nitelikteki işbirliği projeleri desteklenir.

1. İşletici Kuruluş Modeli

Projenin kabul edilmesinden sonra proje ortakları tarafından işletici kuruluşun kurulduğu, işbirliğinin ve projeye ilişkin tüm süreçlerin işletici kuruluş tarafından yürütüldüğü ortaklık modelidir.

2. Proje Ortaklığı Modeli

Proje ortaklarından her birinin, proje başvuru formunun iş-zaman planında belirtilen faaliyetlerin bir bölümünü yerine getirdikleri ortaklık modelidir.

PROJE ORTAKLIĞI MODELİ					
Projenin Teknoloji Alanı	Asgari KOBİ Sayısı	Her Bir Proje Ortağı İşletme İçin Destek Üst Limiti (TL)			Toplam Üst Limit (TL)
		Geri Ödemesiz	Geri Ödemeli	Toplam	
Yüksek	2	600.000	1.400.000	2.000.000	10.000.000
Orta Yüksek	3	300.000	700.000	1.000.000	10.000.000
Diğer	5	225.000	525.000	750.000	5.000.000

* Büyük işletme ile işbirliği yapılması durumunda asgari KOBİ sayısı 1 (bir)'dir.

<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/6850/is-birligi-destek-programi>

6. İŞLETME GELİŞTİRME DESTEK PROGRAMI

Programın Amacı:

- Küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerinin, kurumsallaşma-markalaşma düzeylerinin ve ekonomideki paylarının artırılması, kapasitelerinin geliştirilmesi ve öncelikli ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.

Destek Unsurları

	İŞLETME GELİŞTİRME DESTEK PROGRAMI DESTEKLERİ	DESTEK ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI
1	Yurt İçi Fuar Desteği	50.000	%60
2	Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	20.000*	
3	Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	50.000**	

4	Eğitim Desteği	20.000	
5	Enerji Verimliliđi Desteği	35.000	
6	Tasarım Desteği	25.000	
7	Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	30.000***	
8	Belgelendirme Desteği	30.000***	
9	Test ve Analiz Desteği	30.000	

(*) KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri kapsamında her yıl belirlenen finalistler, KOSGEB tarafından düzenlenen yurt dışı iş gezisi programından bir defaya mahsus olmak üzere üst limitler dikkate alınmaksızın %100 (yüz) oranında desteklenir.

(**) Nitelikli Eleman İstihdam Desteği kapsamında istihdam edilecek elemanın; yeni mezun, kadın, engelli, birinci derece şehit yakını veya gazi olması halinde destek oranına %20 (yirmi) ilave edilir.

(***) TSE ve TÜRKPATENT'ten alınacak belgeler, %100 (yüz) oranında desteklenir.

<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/6798/isletme-gelistirme-destek-programi>

7. YURTDIŞI PAZAR DESTEĞİ

Programın amacı;

- KOBİ'lerin yurt dışı pazarlara açılabilme beceri ve kabiliyetlerini geliştirmek,
- KOBİ'lerin yurt dışı pazar paylarını arttırmak,
- KOBİ'leri, uluslararası rekabetin aktörleri haline getirmek,
- İhracata başlayan KOBİ sayısını arttırmak,
- E-ticarete başlayan KOBİ sayısını arttırmaktır.

Destek Unsurları;

Proje Süresi: En az 8 ay, en fazla 24 ay

Destek Üst Limiti: 300.000 TL

Proje Destek Oranı*: %70 Geri Ödemesiz
%30 Geri Ödemeli

* Personel giderleri için destek oranı dikkate alınmaksızın; asgari geçim indirimi dâhil net asgari ücret tutarı temel girdi olmak üzere bu uygulama esaslarında belirlenen hesap yöntemi ve limitlere göre belirlenen tutar kadar geri ödemesiz destek sağlanır.

- İşletmeler bu destekten sadece 1 (bir) kez,
- Programdan yararlanmak isteyen işletmelerin, başvuru tarihi itibarıyla son onaylı mali yılda bilanço esasına göre defter tutmuş olması gerekir.
- İşletmenin başvuru tarihi itibarı ile Yurt İçi Marka Tescil Belgesi'ne sahip olması gerekir.
- İşletmenin proje bütçesi, son onaylı mali yıl net satış hasılatını aşmaması gerekir.
- İşletmenin son onaylı mali yılda ihracat yapmış olması gerekir. Ancak imalat sektöründe veya Öncelikli Teknoloji Alanları Tablosunda yer alan sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerde bu şart aranmaz.
- Proje başvurusu en az 3 farklı gider grubundan oluşmalıdır.

Desteklenecek Proje Giderleri;

Gider Adı ve Destek Üst Limitleri Tablosu

Gider Adı	Gidere Ait Destek Üst Limiti (TL)
Personel Gideri	90.000
Yazılım ve Donanım Giderleri	100.000
Tanıtım Giderleri	100.000
Yurt Dışı Fuar ve Seyahat Giderleri	150.000
Test Analiz ve Belgelendirme Giderleri	100.000
Hizmet Alım Giderleri	100.000

<https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/destekdetay/7139/yurt-disi-pazar-destek-programi>

8. TASARIM DEPARTMANI

AMAÇ VE KAPSAMI

– Yeniliği tanımlayan uluslararası OSLO Kılavuzuna göre ürünün fonksiyonel özelliklerinde ve/veya kullanıcı kolaylıklarında yapılan iyileştirmeler ile sağlanan katma değeri yüksek, teknoloji tabanlı ürün yeniliğinin ihracat için pazarlama yeniliğinde bulunulması söz konusudur. OSLO Kılavuzununun 189. Paragrafında verilen örneğe göre nefes alabilir, su sızdırmaz, vb. gibi yeni kumaşlar kullanılarak üretilen giysiler ürün yenilikleri olmakla birlikte, yeni bir müşteri grubuna yönelik olarak öngörülen giysiler için ya da ürüne daha yüksek derecede kişiye özellik kazandırarak daha yüksek kâr marjı sağlamak amacıyla yeni bir şeklin ilk kez piyasaya sürülmesi için prototipinin yapılması, bir pazarlama yeniliğidir ve tasarım departmanının projeleri kapsamına girer.

– Pazarlama yeniliğinde (Paragraf 169), ürün tasarımı ve ambalajlaması (Product), ürün konumlandırılması (Place), ürün tanıtımı (Promotion) veya fiyatlandırmasında (Price) mevcut duruma göre önemli derecede değişiklikler söz konusudur (4 P’lerde önemli değişiklik) Burada kullanılan ürün tasarım değişiklikleri, ürünün fonksiyonel ve kullanıcı özelliklerini değiştirmeyip, ürün biçimdeki ve görüşündeki, ambalajlarındaki değişiklikleri ifade etmektedir (Paragraf 172). Başka bir deyişle modelde ya da ürünün Endüstriyel Tasarımında önemli derecede bir değişikliğin gerçekleştirilmesi söz konusudur.

TASARIM DESTEĞİ

“Firmaların gerçekleştireceği Tasarım ve Ürün Geliştirme Projelerine yönelik olarak istihdam edilen tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt maaşları, alet, teçhizat, malzeme ve yazılım giderleri ve seyahat ve web sitesi üyeliğine ilişkin giderleri desteklenmektedir.”

<https://www.ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri/tasarim-destegi>

Ticaret Bakanlığının Tasarım Tebliğindeki Tasarım ve Ürün Geliştirme Projeleri için yürütülecek Tasarım Departmanı için aşağıdaki personel istihdam edilecektir.

- Tasarımcı faaliyet alanına göre ilgili mesleki örgüte üye olan veya tasarım ya da tasarımla ilgili alanlarda yükseköğrenim görmüş Türk Tasarımcıları,
- Modelist: Tasarımı ve çizimi belirlenmiş olan konfeksiyon ürünlerinin üretilmesi için şablon ve kalıpların hazırlanmasını, ürüne uygun malzeme yapısının tespit edilmesini ve numune dikiminin yapılmasını takip eden, ilgili alanlarda mesleki eğitim görmüş kişileri,
- İlgili alanına göre Mühendisler,

HİBELER

Tasarım Departmanında istihdam edilecek personel için Ar-Ge Merkezlerinde olduğu gibi SGK, Stopaj ve %100 Ar-Ge İndirimi desteği söz konusu olmayıp, Tasarım ve Ürün Geliştirme projelerine ilişkin aşağıdaki maliyet kalemlerinde 3 yıl için toplam 1.400.000 ABD Doları %50 geri ödemesiz hibe desteği söz konusudur. Başka bir deyişle;

- İstihdam edilecek tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt maaşları toplam en fazla 1.000.000 ABD Doları (başka bir deyişle 2.000.000 ABD Dolarlık toplam brüt ücretin %50’si)
- Alet, Teçhizat, Malzeme ve Yazılım giderleri toplam en fazla 250.000 ABD Doları (Tebliğe bağlı EK 3’de liste yer almaktadır),
- Seyahat ve web sitesi üyeliğine ilişkin giderleri toplam en fazla 150.000 ABD Doları, olmak üzere proje bazında desteklenir.

Notlar:

1. Proje başvuru formu doldurulurken gelecek 3 yıla ait öngörüler yanında geriye dönük 2-3 yıllık performanslar da sorgulanmaktadır.
2. Baz kriterler aşağıda yer almaktadır. Firma başvuruda ilave özgün kriterler tanımlayabilir:

PROJE HEDEFLERİ
Birim İhraç Fiyatında Artış (\$/adet, kg vb.)
İhracat Tutarında Artış (Milyon \$/yıl)
Üretim Kapasitesinde Artış (1.000 adet/yıl)
Koleksiyon Sayısında Artış(adet/ay)*
Tasarım Sayısında Artış (adet/ay)
Müşteri Sayısı (adet)
Pazar Çeşitliliği (Ülke Sayısı)
Tasarımın Siparişe Dönüş Oranında Artış (%)

3. Tasarım Departmanında görev alan personel başka bir destek programından yararlanamaz. Bu bağlamda örneğin Ar-Ge/Tasarım Merkezinde görev alan yada TÜBİTAK TEYDEB/KOSGEB Ar-Ge ve İnovasyon projelerinde yer alan personel Tasarım Departmanında görevlendirilemez. Uygulama esasları madde 22/4’e göre,” Tasarım ve ürün geliştirme projesi uygun görülen şirket tarafından satın alınan alet/ teçhizat/malzeme/yazılımın tasarım ve ürün geliştirme departmanı dışında kullanıldığı, destek süresi içinde satıldığı veya kiraya verildiği, istihdam edilen tasarımcı/modelist/mühendisin tasarım ve ürün geliştirme departmanı dışında istihdam edildiği tespit edilen şirkete sağlanan destek ödemeleri 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde geri alınır. Bu fıkrada sayılan fiiller tekrarlandığı halde, şirkete sağlanan ilgili destek ödemeleri 6183 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde geri alınır, destek başvuruları süresiz reddedilir ve şirket destek kapsamından çıkarılır.”

9. KÜRESEL TEDARİK ZİNCİRİ (KTZ)

- Danışmanlığını yaptığımız otomotiv yan sanayinde mevcut yurt dışı küresel firmalara yeni parça ya da yeni küresel firmalara mevcut ürünlerini imal edip pazarlayan firmaların küresel tedarik zincirine daha etkin bir tedarikçi olarak katılımlarını sağlamak için ara malı üretim ve ihracat yetkinliklerinin artırılmasına yönelik gerçekleştirecekleri harcamalara %50 hibe oranı ile 2 yıl süre ile üst limiti 1 milyon dolara kadar destek sağlanmaktadır.
- Aynı şekilde ana küresel firmaya bir bütünün parçası olarak plastik parça üretip satan firmalar da bu kapsama girmektedir.
- Tekstil sektöründe daha ileri bir safhada işlenmek üzere kumaş ihraç eden firmalar da aynı kategoriye girmektedir (nihai ürün olarak örneğin pantolon ihracatı değil).

DESTEK UNSURLARI

- Seri üretim amaçlı kullanılmayan, ürün geliştirme, test, analiz, doğrulama, kalite kontrol veya ölçme amaçlarına hizmet edecek makine, ekipman ve donanım alımları ile yazılım alımları,

- Yurt dışında açtığı/açacağı ofise veya depoya ilişkin kira giderleri,
 - Müşteri ziyaretleri için uçak bileti ve konaklama giderleri,
 - Sertifikasyon, Test/Analiz, Ürün doğrulama harcamaları.

<https://ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri/teblig-bazinda-destek-mevzuati/2014-8-sayili-pazara-giris-belgelerinin-desteklenmesine-iliskin-karar>

10. TÜBİTAK YA DA KOSGEB'DEN ÜRÜN YENİLİĞİ AR-GE PROJESİNİ GERÇEKLEŞTİRDİKTEN SONRA 3 YIL İÇİNDE SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI 5.BÖLGE YATIRIM TEŞVİK BELGESİ DESTEKLERİ İÇİN BAŞVURUDA BULUNMAK

13 Ekim 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, kararın 2. Maddesi ile;

-“h) Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından desteklenen AR-GE projeleri neticesinde geliştirilen ürünlerin veya parçaların üretimine yönelik yatırımlar” ifadesi ile TÜBİTAK ve KOSGEB AR-GE projelerinin net ve açık bir şekilde Yatırım Teşvik sistemi ile bütünleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şekilde 19/06/2012 tarihindeki Yatırım Teşvik kararının 17.maddesinin 1.fıkrasının h) bendindeki “Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenen AR-GE projeleri neticesinde geliştirilen ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar” ibaresine açıklık getirilmektedir.

Ar-Ge projeleri sonucunda oluşan çıktının patent ve faydalı belgesine sahip olması yanında bundan böyle bu belgeler düzenlenmemiş olduğu durumlarda da söz konusu çıktıların üretime yönelik yatırımların TÜBİTAK’ın görüşü alınmak suretiyle yatırım teşvik belgesine bağlanarak firmaya 5.Bölge destekleri sağlanabilecektir. Buradaki temel şart, projenin destek sürecinin Ticaret Bakanlığı müracaat tarihinden geriye dönük olarak 3 yıl içinde başarı ile tamamlanmış olması gerekmektedir.

Bilindiği gibi TÜBİTAK VE KOSGEB AR-GE projelerinin tamamlanmasından sonra bu kurumlardan alınacak yatırımın tamamlandığına dair bir yazı ile, ilgili sanayi odasına ya da Ekonomi Bakanlığına başvurularak örneğin İstanbul ya da Bursa’da asgari 1 milyon TL meblağlı arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat ile diğer yatırım harcaması kalemlerinin toplamından oluşan sabit yatırım tutarı için yatırım teşvik belgesi alınarak, **HER YER 5. BÖLGE SLOGANI** ile aşağıdaki desteklerden yararlanılmaktadır:

5.BÖLGE DESTEK UNSURLARI

İstanbul’da yada Bursa’da sabit yatırım tutarı en az 1 milyon TL oluyor. **Sabit yatırım tutarı:** Arazi-arsa, bina-inşaat, makine ve teçhizat ile diğer yatırım harcaması kalemlerinin toplamıdır. Ar-Ge projelerinde arsa, bina inşaat giderleri desteklenmez.

– **Gümrük vergisi muafiyeti:** Üçüncü ülkelerden makine ithalatlarında.

– **KDV istisnası.**

– **Faiz desteği:** Bankalardan kullanılacak en az bir yıl vadeli yatırım kredilerinin teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yetmişine kadar olan kısmı için ödenecek faizin, Türk Lirası cinsi kredilerde beş puanı, döviz kredileri ve dövize endeksli kredilerde iki puanı Ekonomi Bakanlığınca toplam tutarı yedi yüz bin Türk Lirasını geçmemek üzere karşılanır.

– **Sigorta primi işveren hissesi desteği:** Yatırımın tamamlanmasını müteakip, yatırıma başlama tarihinden önceki son altı aylık dönemde (mevsimsel özellik taşıyan yatırımlarda bir önceki yıla ait mevsimsel istihdam ortalamaları dikkate alınır) Sosyal Güvenlik Kurumuna verilen aylık prim ve hizmet belgesinde bildirilen ortalama işçi sayısına teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırımla ilave edilen, istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Bakanlık bütçesinden 6-7 yıl süre ile toplam sigorta desteğinin sabit yatırım tutarına oranı % 35’e ulaşıncaya kadar karşılanır.

– **Yatırım yeri tahsisi:** Desteklerden yararlanacak yatırımlar için, 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Kanununun ek 3 üncü maddesi çerçevesinde Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslara göre yatırım yeri tahsis edilebilir.

– **Vergi indirimi:** Gerçekleştirilecek yatırımlarda, 5520 sayılı Kanununun 32/A maddesi çerçevesinde gelir veya kurumlar vergisi, %30 yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar % 70 indirimli olarak uygulanır. Konunun anlaşılması için aşağıda İstanbul ili için bir örnek yer almaktadır.

İl: XXXXX

Yatırım Tutarı: 1.000.000TL

Yatırıma Başlama/Yatırımı Bitirme Tarihi: 01.10.2013 /30.09.2015

Yatırıma Katkı Oranı: %30

Kurumlar vergisi indirim oranı: %70

2014 yılındaki kurum kazancı: 100.000 TL

Hesaplamalar:

Yatırıma Katkı Tutarı: 300.000 (1.000.000X0,30) TL

2014 yılı için Hesaplanan Kurumlar Vergisi:100.000x0.20=20.000 TL

Hesaplanan indirimli Kurumlar Vergisi:100.000X0.20X0.30=6.000 TL

Tahsilinden Vazgeçilen Kurumlar Vergisi: 20.000- 6.000 =14.000 TL

Bu durumda indirimli oran nedeniyle tahsilinden vazgeçilen yukarıdaki 14.000 TL'lik vergi, 300.000 TL'ye ulaşıncaya kadar firma indirimli kurumlar vergisinden yararlanır.

Not: Görüldüğü gibi yatırım teşvikinde örneğin 1. Bölge desteği sadece KDV istisnası ve 3. Ülkelerden makine ve teçhizat ithalatında gümrük vergisi muafiyeti sağlarken yani yatırım teşvik proje maliyetinin %20 si kadar teşvik sağlarken, yukarıdaki 5. Bölge destekleri ile bizim hesaplamalarımıza göre bu oran %50'nin üzerine çıkabilmektedir.

11. YAZILIM PROJELERİ TEŞVİKLERİ

YAZILIM FİRMALARI İÇİN KOSGEB AR-GE İNOVASYON PROJESİNİN HAZIRLANMASINDA DİKKAT EDİLECEK ÖZEL HUSUSLAR

Yazılım Ar-Ge Projelerinde Olmazsa Olmaz Genel Şartları ve Tanımları, TÜBİTAK'ın Mayıs 2014 sonunda yaptığı değişiklikler dikkate alınarak aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

1. **Yenilik:** Proje çıktısının kendi mevcut durumumuz ile Yerli ve Yabancı Muadillerine Nazaran Mukayeseli Üstünlüğü ve farklılıkları.
2. **Özgünlük:** Yenilikleri yaratmada malzeme, yazılım, alet-teçhizat, yöntem ve tekniklerde, başka bir deyişle amaca ulaştıracak araç ve izlenecek yollarda uyguladığımız tüm farklılıkların tamamını içerir.
3. **Ar-Ge Unsuru:** Ar-Ge'nin içerisinde görülebilir bir yenilik unsurunun bulunması ve bilimsel ve/veya Teknolojik belirsizliklerin giderilmesidir. Başka bir deyişle bir sorunun çözümünün genel bilgi stokuna ve ilgili alana ilişkin tekniklere sahip bir kişi açısından görülebilir olmadığı durumlardır.
4. **Ar-Ge Sistematiği/Metodolojisi:** Muadillerinden üstün proje çıktısını ve özgünlüğü elde ederken karşılaşılabilecek risk ve problemleri tanımlama, çözümlenme ve fırsata dönüştürme amacıyla atılan yaratıcı sistematik çalışmalardır.
5. **Hardware(Donanım):** Hardware donanım demektir. Bilgisayarın dışarıdan görülen her parçası birer donanım olarak tanımlanabilir. Örneğin ekran, klavye, Mouse, hepsi birer donanımdır. Bu tanımına göre donanım, bir iş ya da görevin yapılması için sahip olunan alet-edevat) demektir. Günlük kullanımda bu sözcük genellikle bilgisayar donanımı kavramını çağırıştırır. Bilgisayar donanımı, bir bilgisayarda bulunan fiziksel birimlerdir. Bilgisayar alanında genel terim olarak donanım olarak tabir edilir. Donanım tanımı yapılırken sadece bilgisayarın parçaları düşünülmemelidir. Örneğin bir robotun kontrol ünitesi olarak geliştirilen arabirim (interface) kartı da bir donanımdır.
6. **Software(Yazılım):** Bilgisayar yazılımları genel olarak 2 ana grupta
 - Sistem Yazılımları (System Software)
 - Uygulama Yazılımları (Application Software)

Sistem Yazılımları (System Software): Bilgisayarın kendisinin işletilmesini sağlayan, işletim sistemi, derleyiciler (compilers) (Yazılım programında, yazılan programı makine diline çeviren program), çeşitli donatılar (facility) gibi yazılımlardır.

Uygulama Yazılımları (Application Software): Bu kullanıcıların işlerine çözüm sağlayan örneğin çek, senet, stok kontrol, bordro, kütüphane kayıtlarını tutan programlar, bankalardaki müşterilerin para hesaplarını tutan programlar vs. gibi yazılımlardır.

Bütün sistem programları içinde en temel yazılım işletim sistemidir ki, bilgisayarın bütün donanım ve yazılım kaynaklarını kontrol ettiği gibi, kullanıcılara ait uygulama yazılımlarının da çalıştırılmalarını ve denetlenmelerini sağlar.

B) FRASCATİ KILAVUZUNA GÖRE YAZILIM AR-GE PROJELERİNİN PARAMETRELERİ

FRASCATİ kılavuzu, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü OECD ülkelerinin İtalya'daki Frascati şehrinde toplanarak, Ar-Ge projelerinin geçerlilik kriterlerini belirlediği bir dokümandır. Avrupa Birliğinde ve Türkiye'de Ar-Ge projeleri yazarken, bu kılavuzdaki parametrelere dikkat edilmesi büyük fayda sağlar. Frascati'nin yazılım Ar-Ge projeleri için model oluşturacak örnekleri aşağıda yer almaktadır. Proje yazarken bu kavramlara girip girmediğini test etmek büyük önem taşımaktadır.

Frascati'nin Ekim 2015 yeni güncellemesine göre yazılım Araştırma ve geliştirme faaliyet ve projeleri için model oluşturacak aşağıdaki ipuçlar verilmiştir:

- Yeni işletim sistemleri, programlama dillerinde iyileştirmelerin gerçekleştirilmesi.
- Mevcut teknolojiler üzerine yeni araştırma motorlarının tasarımı ve uygulanması.
- Network ya da sistemlerin yeni mühendislik çalışmalarında hardware ile software arasındaki çelişkilerin giderilmesi faaliyetleri.
- Yeni teknolojiler üzerine daha etkin algoritmaların yaratılması.
- Yeni güvenlik ve şifreleme tekniklerinin yaratılması.

Buradaki kriterlerin bir ya da birkaçı bizim yazılım Ar-Ge Merkezinin kurulumunda ve yürüteceği Ar-Ge projelerinde referans olarak alınır.

Araştırma ve Geliştirme faaliyeti unsuru taşımayan bazı yazılım proje örnekleri aşağıda verilmiştir:

- Bilinen yöntemleri ve mevcut yazılım araçları kullanılarak ticari uygulama yazılımları ve bilgi sistemleri geliştirilmesi.
- Uygulama programlarına kullanıcı işlevselliğinin eklenmesi.
- Mevcut yazılım araçları kullanarak software ya da web sitelerin oluşturulması.
- Data işlemi, güvenlik doğrulaması ve şifreleme için geleneksel yöntemlerin kullanılması.
- Ana programın iyileştirilmesine önemli bir proses katkısı olmaksızın bir ürünün uyarlanması.
- Mevcut Sistem ve programların deneysel geliştirme hedefi dışında hatalardan arındırılması faaliyetleri (Kaynak: Frascati Manual 2015, s.66.OECD).

C) Bilişim Ar-Ge Projeleri

Yukarıda vermiş olduğumuz tanımlar doğrultusunda Yazılım ve Donanım projelerini iki ana gruba ayrılabilir.

1.Hardware-Software Projeleri

Donanım projelerinde hem donanım hem de yazılımı kapsamaktadır. Basit bir örnek ile açıklamak gerekirse, son zamanlarda sıklıkla adres bulmak için kullandığımız Navigation'lar bunun için bir örnek olabilir. Şöyle ki, Uydudan sürekli olarak yayınlanan GPS (Global Positioning System) ile bilgilerini almak için geliştirilmiş olan cihaz bir donanım olarak görülebilir fakat alınan bu bilginin işlenerek anlamlı bir bilgi haline getirilip cihazda yüklü olan sayısal harita üzerinde konumlama ise bir yazılım ile gerçekleştirilecektir. Buradan anlaşılacaktır ki, bu tip projelerde hem donanım hem de yazılım araştırma ve geliştirme faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu tip projelerde donanım tek başına bir anlam teşkil etmeyecektir.

2.Software Projeleri

Bu tip projeler ise mevcut donanımlar üzerinde çalıştırılacak bir yazılımın geliştirilmesi ve/veya mevcut hardware özellikleri amaca yönelik bir yazılım sisteminin tasarlanması ve uygulanmasını kapsar.

Bilişim Projeleri

Genelde Bilişim projeleri aşağıdaki temel iş paketlerinden oluşur.

1.Kavram geliştirme: Bu aşamada, proje çıktısı ürün için yapılacak olan teknik ve bilimsel araştırmaları, bu araştırma sonuçları ile proje çıktısını ürünün araştırma ve geliştirme faaliyeti ile ilişkisi kurular. Yine bu aşamada proje çıktısı için alt yapı değerlendirilmesinin yapıldığı aşamadır. Kaynakların (insan, alet

teçhizat, donanım, bilgi birikimi) proje çıktısının gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğinin değerlendirildiği aşamadır.

2.Tasarım: Bu aşama eğer proje çıktısı hem donanım hem de yazılımı kapsar ise iki gruba ayırarak incelenebilir.

2.1 Donanım Tasarımı: Bu aşama proje çıktısının donanım kısmı ile ilgili olarak donanımın hedeflenen proje çıktısı için beklenen fonksiyonu yerine getirmesine yönelik faaliyetleri kapsar. Yine örneğimizden hareket edecek olursak, Navigation cihazının boyutlarının belirlendiği, iletişim protokollerinin, bu bilgileri almak için gereken kartların tasarlandığı, bağlantı şemalarının hazırlandığı, kullanılacak entegrelerin belirlendiği, PCB (**Printed Circuit Board-Baskı Devre Kartı**) şemalarının çizildiği aşamadır.

2.2 Yazılım Tasarımı: Bu aşamada proje çıktısı ürün için veya donanım için yazılımın sahip olması gereken nitelikleri belirlenerek algoritmaların çıkartılması, çalıştırılacağı donanım ile ilişkilerinin belirlendiği aşamadır.

3.Alfa Prototip: Bu aşama eğer proje çıktısı hem donanım hem de yazılımı kapsar ise iki gruba ayırarak incelenebilir:

(Alfa Prototip İmalatı: Tasarlanan ve ilk denemelerin yapılacağı prototiptir. Amaç kullanılacak komponentlerin çalışırılığını gözlemlemek ve doğrulamaktır. Prototip aşamasında zaman ve maliyet tasarrufu sağlamak için Alfa prototipler sadece proje çıktısı ile ilgili hedeflenen başarı kriterlerini doğrulamak için görsel ve/veya ticari bir ürün haline gelmeden önce gerçekleştirilen sadece tasarımın doğrulandığı prototiptir.)

3.1. Donanım Alfa Prototip İmalatı: Bu aşamada tasarım aşamasındaki çıktılarının uygulamaya döküldüğü aşamadır. Tasarlanan PCB şemalarına göre kartların oluşturulması, giriş ve çıkış parametrelerine göre donanımın ortaya çıktığı aşamadır.

3.2 Yazılım Alfa Test: Bu aşama tasarım aşamasındaki yazılım ile ilgili çıktılarının yani geliştirilen algoritmaya göre yapılan donanım alfa prototip ile birlikte proje çıktısının ürünün başarı kriterlerine göre, kodların, uygulamanın geliştirildiği ve test edildiği aşamadır.

4.Pilot Uygulama ve Beta Testler: Bu aşama artık gerçekleştirilen alfa prototip imalatı ve yazılımlar geliştirilirken karşılaşılan problemlerin, bilimsel ve teknik belirsizliklerin ortadan kaldırılarak ticari ve uygulanabilir aşamaya getirildiği ve gerçek koşullarda test edildiği aşamadır.

Bilişim Proje Önerisi Hazırlanırken Dikkat Edilmesi Gereken Özel Fikirler

1. Proje önerisi mutlaka B başlığında tanımlanmış olan yenilik, özgünlük içermesi gerekmektedir.
2. Makine imalat Ar-Ge projeleri, toplam proje önerisi bütçesinin %60-%70 malzeme ağırlıklı olurken, bilişim projelerinde proje bütçesinin %60 - %70 personel giderlerinden oluşmaktadır. Bu durumda projede yer alacak personelin proje süresi içerisinde ne yapacağı ve ne kadar sürede yapacağı faaliyeti gerçekleştirilmesi gerektiği çok iyi bir şekilde, şüpheye yer vermeyecek bir biçimde tanımlanmalıdır.
3. Bilişim projelerinde yukarıdaki maddeye istinaden tüm proje süresini içeren bir proje yönetimi aşaması kullanılması tavsiye edilmektedir.
4. Makine projelerinde firma tarafından tasarımı yapılmış sistemin doğrulanması için danışmanlık hizmeti alınması uygun bulunurken, bilişim projelerinde tasarım doğrulama faaliyeti firma bünyesinde yapılması tavsiye edilmektedir.
5. Eğer proje çıktısı hem donanım hem yazılımı içermekte ise ve yazılımı farklı bir firma ve donanımı farklı bir firma gerçekleştiriyorsa bu durumu hizmet alımı olarak değil ortak proje olarak verilmesi tavsiye edilir. Türkiye’de Teknopark ve kentler içinde yoğunlukla, dışında ise sayıları giderek artan yazılım firmalarının daha çok Ar-Ge projeleri yaparak ulusal ve uluslar arası kuruluşlara sunmaları, hem kendilerini geliştirecek hibe fonlarına sahip olarak daha çok eleman istihdamına hem de milli gelir artışına ve hizmet ihracatımızın arttırılmasına yol açacaktır. Bu tür Ar-Ge projeleri yazarken özellikle yukarıda tanımlanan Frascati kriterlerine uyulması, bize göre büyük önem taşımaktadır. Her yazılım projesi yenilikçi ve özgün yönleri olduğu sürece bir Ar-Ge projesi olarak görülmesi gerekmektedir. Zira geliştirilen yazılımların temel amacı bir problemi çözmek için geliştirilmiş üründür.
6. Tübitak’da onaylanan Ar-Ge projelerinde hibe oranı en fazla %75-60 oranındadır.

Burada yaşanan en önemli sorunlardan birisi de proje önerisi hazırlarken, projenin tanımının iyi yapılamaması Ar-Ge sistematığının kurulamaması, Ar-Ge unsurlarını ön plana çıkartılamaması ve de yeterli bir proje yönetiminin olmaması proje önerisinin destek kuruluşları tarafından reddine sebep olmaktadır.

D) BİLİŞİM-YAZILIM FİRMALARININ YURT DIŞI FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

2 Haziran 2015 tarihli ve 29374 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **2015/8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Karar ile Yazılım firmalarının İstanbul Yeni Bosna'da bulunan Hizmet İhracatçıları Birliğine üye olarak, aşağıdaki yurt dışı faaliyetleri ile ilgili harcamaların hibe destekleri için faturaların** ödemelerinin gerçekleştirilmesinden itibaren en geç 1 (bir) yıl içerisinde (bireysel fuar katılımı desteğinde fuarın bitiş tarihinden itibaren en geç 1 yıl içerisinde, tescil ve belgelendirmede belgenin düzenleme tarihinden itibaren en geç 1 yıl içerisinde) bu kuruma yapılır.

Desteklenen giderler:

- Ürün/Hizmet/Marka Tescil-korunma giderlerinin %50 oranında, yıllık en fazla 50.000 Dolar,
- Pazara girişte zorunlu olan belgelendirme giderleri %50 oranında ve belge başına 50.000 Dolar,
- Yurt dışı danışmanlık %50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 Dolar,
- Pazar araştırması ve mevzuat hakkında rapor ve yurt dışı Şirket alımı danışmanlığı %60 oranında ve yıllık en fazla 200.000 Dolar,
- Yurt dışı Bireysel Fuar Katılımı en fazla iki kişi ekonomi sınıfı gidiş-dönüş uçak bileti %50 oranında fuar başına 15.000 Dolar,
- Reklam, Tanıtım ve Pazarlama faaliyetleri %60 oranında ve yıllık en fazla 400.000 Dolar ve en fazla 4 yıl için,
- Yurt dışı birim %60 oranında ve birim başına yıllık en fazla 120.000 Dolar,

Not: Hedef ve öncelikli ülkeler için destek oranı %10 arttırılır.

<https://www.ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti/destek-mevzuati-icerik/genel-destek-mevzuati/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti-destegi>

12. TEKNOLOJİ ODAKLI SANAYİ HAMLESİ NASIL İŞLİYOR

İthalatı yerli ve milli üretim ile gerçekleştirmek bağlamında altı sektör belirlenmiş olup, bunların ilki olarak Makine sektörü destek programı çağrısı açılmıştır.

Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi destek programının işleyişi şöyle;

- Ön başvuru gönderildikten ve incelemelerden sonra kesin başvuru yapılması halinde eğer Makine Sektörü Çağrısı Kapsamındaki Öncelikli Ürün Listesinde olup makine Türkiye'de ilk defa yapılacağı için önce prototipinin imal edilmesi gerekiyor. Bunun için Bakanlık projedeki yazacağımız Ar-Ge proje bölümünü teyit için TÜBİTAK'a gönderiyor. TÜBİTAK inceleyip onaylarsa TÜBİTAK mevzuatına göre harcamalar yapılıp, YMM raporuyla onaylanan proje bütçesinin KOBİ'ler için %75'i , büyük işletmeler için % 60 hibe desteği alınıyor.

- Bu projenin prototipi başarıyla tamamlandıktan sonra tek pencere sistemiyle Stratejik Yatırımların Teşviki uygulaması kapsamında SGK ve vergisel teşviklerin uygulanması için Sanayi Bakanlığında işlemler devam ediyor.

- Tek pencere sistemiyle Ar-Ge giderleri ile Yatırım Teşvik tedbirleri böylece bir arada yürütülmüş oluyor.

- Başvurusu yapılan yatırım projelerinin toplam proje büyüklüğü (proje kapsamında öngörülen AR-GE ve yatırım harcamalarının toplam tutarı) 10 Milyon TL'den daha az olamaz.

- KOSGEB STRATEJİK ÜRÜN DESTEK PROGRAMI Projedeki ürün halen Türkiye'de üretiliyor ancak kapasite yetersiz olduğundan ithalat yapılıyor ise yapılan ithalatı önlemek için kapasite artışı öngörülen proje veriliyor, Bakanlığa müracaatta bu kez Ar-Ge olmadığı için TÜBİTAK'a gitmiyor KOSGEB'e Stratejik Ürün Destek Programı kapsamında onaylanan proje bütçesinin %30'u nispetinde hibe veriliyor.

http://geka.gov.tr/Files/Hamle%20Bro%C5%9F%C3%BCr_6112019111611.pdf

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/09/20190918-7.htm>

13. TEKNİK MÜŞAVİRLİK ŞİRKETİ

13.1. TEKNİK MÜŞAVİRLİK ŞİRKETİNE(TMŞ) UYGULANAN 2014/10 SAYILI DESTEKLER VE PROSEDÜRLERİ HAKKINDA ÖZET BİLGİLER

13.1.1. TMŞ VASFININ KAZANILMASI:

Son iki yıla ait toplam cironun en az %51'nin aşağıdaki mühendislik ve mimarlık hizmetlerinden sağlandığı teyit edilmelidir;

- Proje ve sözleşme yönetimi,
- Fizibilite, nazım (master) planlama ve etki değerlendirme hizmetleri,
- Ön araştırma ve programlama hizmetleri,
- Mimarlık ve mühendislik tasarım hizmetleri, bunlar için gerekli etütler,
- Tasarım yönetimi hizmetleri,
- Kredi raporu hazırlanması,
- Teknoloji, malzeme ve teçhizat seçimi ve standartlarının belirlenmesi,
- Metraj, keşif, teknik ve idari şartname hazırlanması,
- İhale yönetimi, danışmanlığı ve değerlendirme hizmetleri,
- İnşaat yönetimi,
- Mesleki, teknik, mali ve inşaat kontrolörlüğü ve denetimi,
- Çevre etki değerlendirme hizmetleri,
- Haritalama hizmetleri,
- Sanayi tesislerini işletmeye alma ve işletme danışmanlığı,
- Risk analizi ve yönetimi,
- Sağlık ve güvenlik yönetimi,
- Yangın güvenliği danışmanlığı,

13.1.2. TMŞ'LERE SAĞLANAN DESTEKLER:

Proje Desteği:

İşverenler tarafından açılan ihaleler neticesinde hizmet, vekâlet veya eser niteliğindeki teslimatlarına karşılık olarak imzalanan sözleşmelerde TMŞ'ler;

- a) Sözleşme bedeli 2.000.000 ABD Doları'na kadar olan projeler için %20 oranında, en fazla 300.000 ABD Doları,
- b) Sözleşme bedeli 2.000.000 ABD Doları'ndan 5.000.000 ABD Doları'na kadar olan projeler için %15 oranında, en fazla 500.000 ABD Doları,
- c) Sözleşme bedeli 5.000.000 ABD Doları'ndan 10.000.000 ABD Doları'na kadar olan projeler için %10 oranında, en fazla 750.000 ABD Doları,
- ç) Sözleşme bedeli 10.000.000 ABD Doları ve üzerinde olan projeler için %7,5 oranında, en fazla 1.000.000 ABD Doları, desteklenmektedir.

Yurtdışı Ofis Desteği:

En fazla 7 (yedi) yurt dışı ofis için,

- a. Kira Desteği: Yıllık 40.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla kira bedelinin %50'si,
- b. İstihdam Desteği:

T.C. vatandaşı Yönetici Personel için, yıllık 60.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla brüt maaşın %50'si, Büro Personeli için, yıllık 36.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla brüt maaşın %50'si,

- c. Danışmanlık Desteği: Yıllık 30.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla harcamaların %50'si, en fazla 6 (altı) yıl süreyle karşılanmaktadır.

Reklam, Tanıtım ve Pazarlama Desteği:

Yıllık en fazla 100.000 ABD Dolarını aşmamak kaydıyla reklam, tanıtım, pazarlama ve halkla ilişkiler harcamalarının % 50'si en fazla 6 (altı) yıl süreyle karşılanmaktadır.

Pazar Araştırması Desteği:

Yurt dışı pazar araştırması gezilerine ilişkin giderler yılda en fazla 5 adet olmak üzere, %70 oranında ve yurt dışı pazar araştırması gezisi başına en fazla 5.000 ABD Doları karşılanmaktadır.

Yurtdışı Fuar Katılım Desteği:

Sektörel nitelikli uluslararası fuar katılımlarında, m2 üzerinden öden stant kirası (ilave stand hizmetleri dâhil), tanıtım etkinlikleri, ulaşım (ekonomi sınıfı uçak) ile konaklama giderleri (oda ve kahvaltı) %50 oranında, fuar başına en fazla 15.000 ABD Dolarına kadar karşılanmaktadır.

Seminer ve Konferans Katılım Desteği:

Yurtdışında düzenlenen sektörel nitelikli uluslararası seminer ve konferanslara katılım halinde, en fazla 2 (iki) şirket çalışanının, yol, konaklama (oda ve kahvaltı) ve katılım bedelleri %50 oranında, organizasyon başına en fazla 5.000 ABD Dolarına kadar karşılanmaktadır.

Teknik Müşavirlik ve Teknik Müşavirlik Heyet Programı Desteği:

Müteahhitlik ve teknik müşavirlik heyeti programları kapsamında; her bir firmadan 2 (iki) temsilcinin ulaşım ve konaklama giderleri %50 oranında karşılanmaktadır. Bakanlık tarafından hedef ülkelere yönelik organize edilen teknik müşavirlik heyeti programlarında destek oranı %90 olarak uygulanmaktadır.

Yurtdışı Eğitim Desteği:

Firmaların teknik personelinin yurt dışı teknik eğitim programlarına katılımı halinde, program başına 2 (iki) çalışanın yol, konaklama ve katılım giderleri %50 oranında, yıllık en fazla 50.000 ABD Dolarına kadar karşılanmaktadır.

Yazılım Desteği:

Bilgisayarlı tasarım kapsamında satın alınan veya kiralanın yazılım ürünlerinin lisanslarına ilişkin harcamalar %50 oranında, yıllık en fazla 50.000 ABD Doları desteklenmektedir.

Mesleki Sorumluluk Sigortası Desteği:

Yurtdışında üstlenilen teknik müşavirlik projeleri kapsamındaki mesleki sorumluluk sigortası yükümlülüklerinden kaynaklanan poliçe alım giderleri %50 oranında, yıllık en fazla 50.000 ABD Doları desteklenmektedir.

Uluslararası Mesleki Yarışmalara Katılım Desteği:

Uluslararası mesleki yarışmalara katılımlar yol, konaklama (oda ve kahvaltı), katılım bedeli, dosya satın alma, yer görme bedeli giderleri %50 oranında, organizasyon başına azami 10.000 ABD Doları desteklenmektedir.

13.1.3. DESTEKLERDEN YARARLANMAK İÇİN AŞAĞIDAKİ DOKÜMANLARI KAPSAYAN TANITIM DOSYASININ TİCARET BAKANLIĞI SERBEST BÖLGELER, YURTDIŞI YATIRIMLAR VE HİZMETLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ'NE SANIYORUZ 1 NİSAN 2018 TARİHİNDEN İTİBAREN KEP VE E-İMZA İLE YAPILMASI GEREKMEKTEDİR:

- I. İMZA SİRKÜLERİNDE TATBİKİ İMZASI BULUNAN KİŞİYE AİT, FİRMAYI TEMSİL VE İLZAMA İLİŞKİN YETKİ BELGESİ,
- II. TİCARET SİCİLİ GAZETESİ ÖRNEĞİ (FİRMA KURULUŞU, UNVAN/KONU/ORTAKLIK YAPISI VB. DEĞİŞİKLİKLER, SON SERMAYE YAPISINI GÖSTEREN),
- III. İLGİLİ TİCARET ODASINDAN ALINACAK GÜNCEL "FAALİYET BELGESİ" (ASLI),
- IV. FİRMA TANITIM BİLGİLERİ (BROŞÜR/CD),
- V. GERİYE DÖNÜK 2 (İKİ) YILLIK TİCARİ FAALİYET GELİRLERİNİN EN AZ %51'İNİ TEKNİK MÜŞAVİRLİK HİZMET GELİRLERİNDEN ELDE EDİLDİĞİNİ GÖSTERİR YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRDEN ALINACAK BELGE (SON İKİ SENEYE AİT FAALİYET GELİRLERİ VE TEKNİK MÜŞAVİRLİK GELİRLERİNİN YIL BAZINDA GÖSTERİLDİĞİ BİR-İKİ SAYFALIK BİR BELGE YETERLİDİR),
- VI. 2 (İKİ) İŞ BİTİRME BELGESİ (YURT İÇİNDE GERÇEK KİŞİLERE VEYA İŞ DENEYİM BELGESİ DÜZENLEMeye YETKİLİ OLMAYAN HER TÜRLÜ KURUM VE KURULUŞLARA BEDEL İÇEREN TEK BİR SÖZLEŞMEYE DAYALI OLARAK GERÇEKLEŞTİRİLEN İŞLERDE, 213 SAYILI VERGİ USUL KANUNUNUN İLGİLİ HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE DÜZENLENEN FATURA ASLI VEYA FATURANIN NOTER, YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR, SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR VEYA VERGİ DAİRESİ ONAYLI SURETLERİ VEYA SERBEST MESLEK MAKBUZU NÜSHALARI YA DA BU NÜSHALARIN NOTER, YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİR, SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİR VEYA VERGİ DAİRESİ ONAYLI SURETİ İŞ BİTİRME BELGESİ OLARAK İBRAZ EDİLEBİLİR),
- VII. TAAHHÜTNAME (GENELGE EK-13) BULUNMASI GEREKMEKTEDİR.

14. SAĞLIK TURİZMİ

2015-8 SAYILI DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMET TİCARETİNİN DESTEKLENMESİ KAPSAMINDA SAĞLIK KURULUŞU İLE SAĞLIK TURİZMİ ŞİRKETLERİNİN YURT DIŞINDAN HASTA GETİRİLMESİ FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ

2015/8 Sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticareti Desteği kapsamında Yurtdışından hasta getirmeye yönelik Sağlık Turizmi teşvikleri söz konusudur. Bunun için hizmet ihracatçı birliklerine üye olup harcama belgelerinin bir yıl içerisinde sunulması gerekiyor. Ancak, bundan önce ilgili Sağlık Kuruluşu yada Sağlık Aracı Kuruluşun aşağıdaki mevzuata göre yetki belgesi alması gerekiyor.

I. 2015-8 SAYILI DÖVİZ KAZANDIRICI HİZMET TİCARETİNİN DESTEKLENMESİ KAPSAMINDA SAĞLIK KURULUŞU İLE SAĞLIK TURİZMİ ŞİRKETLERİNİN YURT DIŞINDAN HASTA GETİRİLMESİ FAALİYETLERİNİN DESTEKLENMESİ (Karardaki ilgili destek alıntıları)

<https://www.ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti/destek-mevzuati-icerik/genel-destek-mevzuati/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti-destegi>

- **Sağlık Kuruluşu:** İlgili kamu kurumunun izin ve denetiminde sağlık ve/veya bakım alanlarında faaliyet gösteren özel veya kamu sektörü kuruluşunu ya da üniversite sağlık/bakım kuruluşlarını,

- **Sağlık Turizmi Şirketi:** Yurt dışından gelen hastalara rehberlik, danışmanlık ve organizasyon hizmetleri sunan şirketi,

DESTEKLER

a) Ürün ve hizmet tesciline ilişkin harcamaları ile yurt içinde tescil ettirilmiş markalarının yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları,

b) Bakanlık tarafından uygun görülen kurum ve kuruluşlardan alınan/yaptırılan pazar araştırması, sektör, ülke, uluslararası mevzuat, veri madenciliği/veri izleme/değerlendirme faaliyetleri, yabancı şirket veya marka odaklı raporlar (mali ve hukuki raporlar dahil) ile yabancı şirket alımlarına yönelik danışmanlık hizmetlerine (mali ve hukuki danışmanlık dahil) ilişkin giderleri, %60 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

c) Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesi ve ön tanı merkezi, ofis açılışı ve işletilmesini teminen gerçekleştirilen; kalite, hijyen, çevre belgeleri, ilgili ruhsat ve izinler ile bir ülke pazarına girişte zorunlu olarak aranan veya pazara girişte avantaj sağlayan belge/sertifikalara ilişkin eğitim, danışmanlık dahil her türlü belgelendirme giderleri, %50 oranında ve belge başına en fazla 50.000 ABD Doları,

d) Reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine (Ek-1) ilişkin harcamaları, %60 oranında ve yıllık en fazla 400.000 ABD Doları,

e) Doğrudan veya yurt dışında faaliyet gösteren şirketleri ya da şubeleri aracılığıyla açtıkları birimlerin brüt kira (vergi/resim/harç dahil) ve komisyon harcamaları, %60 oranında ve birim başına yıllık en fazla 120.000 ABD Doları,

f) Uluslararası pazarlarda rekabet avantajını artırmak üzere Bakanlığın belirlediği konularda firma/kuruluş/uzmanlardan alınan danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,

g) Ülkemize uluslararası hasta getirilmesine yönelik acentalara yapılan komisyon ödemeleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 100.000 ABD Doları,

h) Sağlık kuruluşları tarafından yurt içinde istihdam edilen ve tercümanlık hizmeti veren en fazla 2 (iki) adet personelin aylık brüt ücretleri %50 oranında ve personel başına yıllık en fazla 25.000 ABD Doları veya tercümanlık hizmet alımına yönelik giderleri %50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları'na kadar karşılanır.

i) Bakanlık ile protokol yapan özel sağlık kuruluşları ya da havayolu şirketleri tarafından hastaların tedavi edilmek üzere;

a) Tarifeli uçak seferi ile Türkiye'ye getirilmesi halinde uçak veya diğer ulaşım giderleri hasta başına % 50 oranında ve en fazla 1.000 ABD Doları,

- b) Tarifesiz (charter) uçak seferleriyle Türkiye'ye getirilmesi halinde hasta başına 200 ABD Doları'nı geçmemek kaydıyla ulaşım giderlerinin tamamı, ödenir.
- j) Yurt dışından davet edilen ilgili kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımı ile münhasıran yurt dışına yönelik olarak yurt içinde düzenlenen tanıtım ve pazarlama etkinliklerine ilişkin giderleri, %50 oranında ve program başına en fazla 50.000 ABD Doları,
- k) Yurt dışından davet edilen akademisyen/uzman/ilgili kişi veya kurum/kuruluş temsilcilerinin katılımıyla münhasıran yurt dışına yönelik olarak yurt içinde gerçekleştirilen eğitim programlarına yönelik harcamaları, %50 oranında ve yıllık en fazla 100.000 ABD Doları,
- l) Yurt dışı Fuar/Kongre/Konferans/Seminer/Festival/Film Market Katılımlarına Yönelik Yararlanıcı ve işbirliği kuruluşlarının bireysel katılımlara ilişkin katılım giderleri ile en fazla iki temsilcisinin ekonomi sınıfı gidiş-dönüş ulaşım masrafları %50 oranında ve etkinlik başına en fazla 15.000 ABD Doları desteklenir.

15. EĞİTİM DESTEKLERİ

- 2015-8 sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet ticaretinin desteklenmesi hakkında karar kapsamında, Üniversitelerin yurt dışından öğrenci getirilmesine yönelik faaliyetlerine aşağıdaki destek unsurları sağlanmaktadır.
- <https://www.ticaret.gov.tr/hizmet-ticareti/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti/destek-mevzuati-icerik/genel-destek-mevzuati/doviz-kazandirici-hizmet-ticareti-destegi>
- Harcama ve ödemelerin yapılmasından sonra İstanbul Yenibosna'da bulunan Hizmet İhracatçıları Birliğine yapılır.

YABANCI ÖĞRENCİ GETİRİLMESİNE YÖNELİK DESTEK UNSURLARI

- a) Ürün ve hizmet tesciline ilişkin harcamaları ile yurt içinde tescil ettirilmiş markalarının yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 50.000 ABD Doları,
- b) Bakanlık tarafından uygun görülen kurum ve kuruluşlardan alınan/yaptırılan pazar araştırması, sektör, ülke, uluslararası mevzuat, veri madenciliği/veri izleme/değerlendirme faaliyetleri, yabancı şirket veya marka odaklı raporlar (mali ve hukuki raporlar dahil) ile yabancı şirket alımlarına yönelik danışmanlık hizmetlerine (mali ve hukuki danışmanlık dahil) ilişkin giderleri, %60 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,
- c) Çevre, kalite ve insan sağlığına yönelik teknik mevzuata uyum sağlanabilmesi ve ön tanı merkezi, ofis açılışı ve işletilmesini teminen gerçekleştirilen; kalite, hijyen, çevre (4/13) belgeleri, ilgili ruhsat ve izinler ile bir ülke pazarına girişte zorunlu olarak aranan veya pazara girişte avantaj sağlayan belge/sertifikalara ilişkin eğitim, danışmanlık dahil her türlü belgelendirme giderleri, %50 oranında ve belge başına en fazla 50.000 ABD Doları,
- ç) Reklam, tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine ilişkin harcamaları, %60 oranında ve yıllık en fazla 400.000 ABD Doları,
- d) Doğrudan veya yurt dışında faaliyet gösteren şirketleri ya da şubeleri aracılığıyla açtıkları birimlerin brüt kira (vergi/resim/harç dahil) ve komisyon harcamaları, %60 oranında ve birim başına yıllık en fazla 120.000 ABD Doları,
- e) Uluslararası pazarlarda rekabet avantajını artırmak üzere Bakanlığın belirlediği konularda firma/kuruluş/uzmanlardan alınan danışmanlık hizmetlerine ilişkin giderleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 200.000 ABD Doları,
- f) Ülkemize öğrenci getirilmesine yönelik acentalara yapılan komisyon ödemeleri, %50 oranında ve yıllık en fazla 100.000 ABD Doları, desteklenir.
- g) Yurt dışı Fuar/Kongre/Konferans/Seminer/Festival/Film Market Katılımlarına Yönelik Yararlanıcı ve işbirliği kuruluşlarının bireysel katılımlara ilişkin katılım giderleri ile en fazla iki temsilcisinin ekonomi sınıfı gidiş-dönüş ulaşım masrafları %50 oranında ve etkinlik başına en fazla 15.000 ABD Doları desteklenir.